STRIPSCHRIFT

NUMMER 77
MEI
PRIJS F.2,95
VERSCHIJNT
MAANDELIJKS

STRIPSCHRIFT

Mei 1975 - nummer 77

uitgegeven door Thespa Uitgeverij, Koninginneweg 164, Amsterdam, tel. 020-79 13 19 voor **Het Stripschap** Nederlands Centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij KB 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Abonnementen op stripschrift die in de loop van het abonnementsjaar worden opgegeven, kunnen slechts voor een gehele jaargang worden afgesloten.

Opgave via giro 20 99 48 t.n.v. Stripschrift, Koninginneweg 164, Amsterdam.

Stripschrift is verkrijgbaar: via een abonnement (jan t/m dec.) à **f 28,50**; giro 20 99 48 t.n.v. Stripschrift, Koninginneweg 164, Amsterdam; of via een lidmaatschap/abonnement van het Stripschap à **f 35**,–; giro no. 15 13 000 t.n.v. de penningmeester van het Stripschap te Amsterdam; in de losse verkoop à **f 2,95**. Houders van een CJP-paspoort kunnen zich bij hun CJP-buro opgeven en betalen de gereduceerde abonnementsprijs van **f 25,50** voor een kalenderjaar. Lopende (bestaande) abonnementen kunnen niet omgezet worden!

Redactie: Sandra Boes, Kees de Bree, Rob van Eijck, Ton Koninckx, Martin Wassington
Redactieadres: postbus 1167, Rijswijk ZH
Nieuwsredactie: Kees de Bree, Martin Wassington, Kinkerstraat 59''', Amsterdam 020-16 98 33
Vormgeving: Ger van Wulften
Vaste medewerkers: Hans van den Boom, Reinolt Duerings, Nico Noordermeer.

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERVEELVOUDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT, DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOKOPIE, MICROFILM OF OP WELKE ANDERE WIJZE OOK, ZONDER VOORAFGAANDE, SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN STRIPSCHRIFT EN AUTEURS.

DE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE GEPLAATSTE ARTIKELEN BERUST BIJ DE AUTEURS.

MARTEN TOONDER

de nozellarven, de wilde wagen, de heldendaden

Striptoptien	2
Interview met Gerrit Stapel	3
Mijn vriend Andries Gerrit Stapel	8
Encyclopedie Andries Brandt	
Ben van Voorn	19
Bestuursmededelingen	21
Nieuws	22
Ruiladvertenties	24
Boekbesprekingen Kees de Bree	25
Postriptum	26
Fanzines & Magazines Kees de Bree	27
Strip Aart Clerkx	29

STRIP TOP TIEN

Nadat tot dusver de uitgaven van Helmond nauwelijks - in Stripschrift 73 slechts een gedeelde tiende plaats - op de Toptienlijst voorkwamen, heeft nu de uitgeverij onverbiddelijk toegeslagen door voor haar nieuwe uitgaven maar liefst vier plaatsen op te eisen.

Het tussen haakjes vermelde getal geeft het plaatscijfer op de vorige Top-tienlijst aan.

1. LUCKY LUKE (3)
De Grootvorst
MORRIS-GOSCINNY
Uitgeverij Amsterdam Boek.
2. O.B. BOMMEL (–)
En daar houd ik mij aan. . .
TOONDER
Uitgeverij De Bezige Bij
3. COMANCHE (–)
De Hemel is rood boven Laramie
HERMANN-GREG
Uitgeverij Helmond
4. BUDDY LONGWAY (–)
De Vijand
DERIB
Uitgeverij Helmond
5. BOB MORANE (–)
De Reuzen van Mu
VANCE-VERNES
Uitgeverij Helmond
6. RIK RINGERS (–)
Gangsters op de France
TIBET-DUCHATEAU
Uitgeverij Helmond
7. TOM POES (–)
De Bergmensen/De Drakenburcht
TOONDER
Uitgeverij De Bezige Bij/Het Stripschap.
8. SUSKE EN WISKE (1)
De Nare Varaan
VANDERSTEENSTUDIO'S
Standaard Uitgeverij
9. LITTLE NEMO (–)
1908
MC CAY
Uitgeverij Landshoff.
10. GUUST (5)
De Flaterbende
FRANQUIN
Uitgeverij Dupuis

Gegevens voor deze Toptien werden verstrekt door: De Blauwe Lotus, Drukwerk, Henkes en 10, Lambiek, De Leeswinkel-Amsterdam, Nero, Old Comic House, Panda, Richard, Wammes en Wammes Waggel, terwijl dit keer ook gegevens van de Jacobijn, Jacobijnestraat 10, Haarlem binnenkwamen.
MWMGW.

SUMMARY

This issue of Stripschrift contains an interview with the Dutch artist Gerrit Stapel, who created amongst others 'Huon', 'Otto van Irtin', 'Floris van Rozemongt'. The comic-strip that goes with this interview is never published before, it was originally meant for the Dutch magazine 'Baberiba' of which only one issue appeared. Furthermore there is a comic-strip specially made for Stripschrift by Aart Clerkx.

professor pi

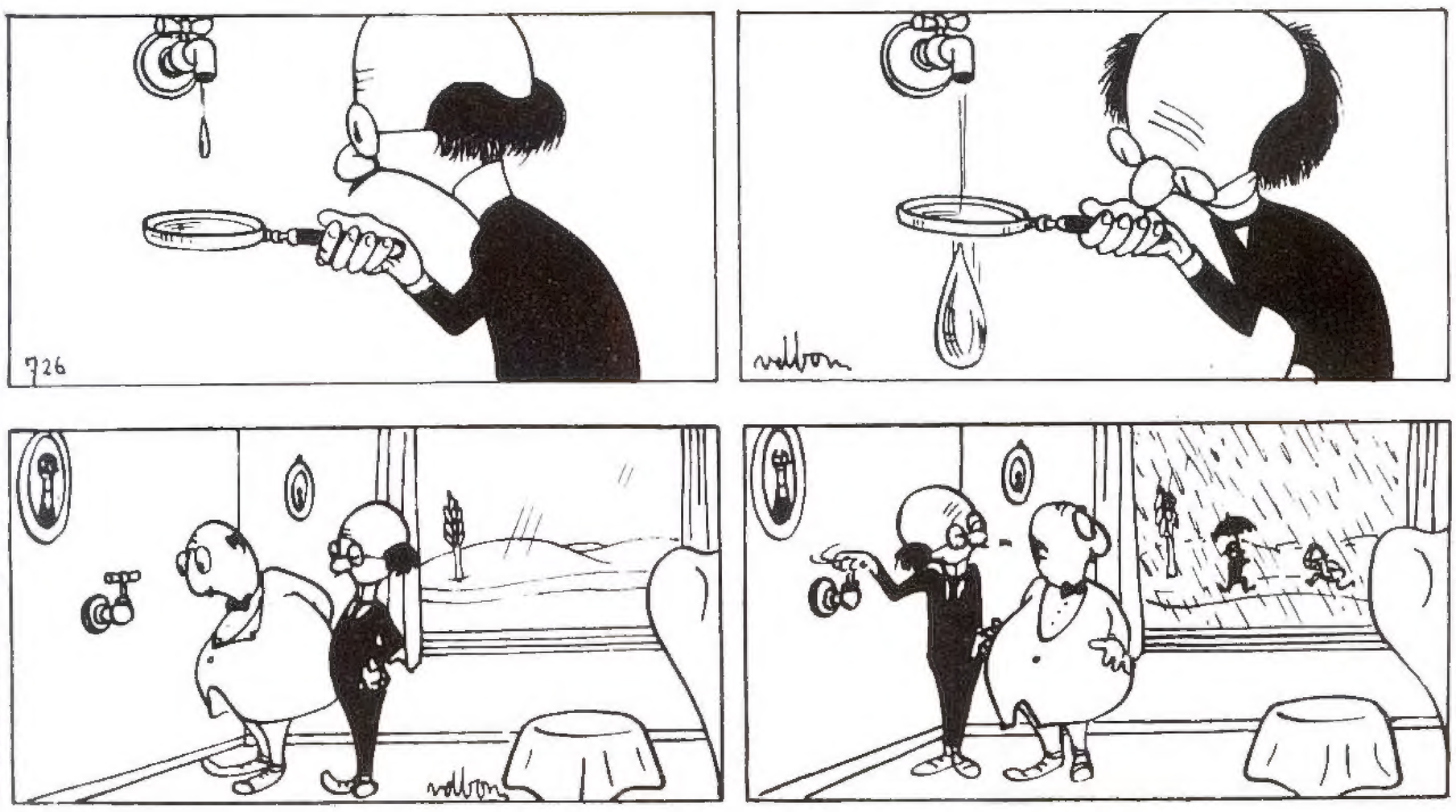

GERRIT STAPEL

"Ik schep een eigen historie"

De uiterst populaire strip "Arman en Ilva" heeft een nieuwe tekenaar gekregen. Thé Tjong Khing, die van 1969 af deze science-fictionverhalen op briljante wijze gestalte gaf, heeft een waardige opvolger gekregen: Gerrit Stapel, een tekenaar met een rijke ervaring en een indrukwekkende hoeveelheid strips op zijn naam. Hoewel het merendeel van zijn werk zich tegen een Middeleeuwse achtergrond afgespeeld heeft en nog altijd afspeelt, blijkt Gerrit Stapel ook moderne tijden uitstekend te beheersen en het ziet er naar uit dat "Arman en Ilva" voorlopig op hetzelfde hoge niveau als vroeger zal worden voortgezet.

GERRIT STAPEL

GS: Mijn eerste strip was "Hoedje". Ik werkte toen als politiek tekenaar bij "Het Vrije Volk". Dat was zo in 1946-47. Lukas Klein werkte daar als hoofdredakteur buitenland en die ging een verhaal maken over een Amsterdammertje dat uit vissen ging en daar moest hij een tekenaar bij hebben. De stijl waarin ik die strip tekende lag een beetje in de traditie van "Bulletje en Bonestaak". Ik denk dat het anderhalf jaar gelopen heeft, misschien twee jaar, ik weet het niet precies meer. Daarna ben ik naar Toonder gestapt, met "Otto van Irtin".

– *U hebt gericht gekozen om tekenaar te worden?*
GS: Nou nee, dat was het enige wat me lukte. Ik was politiek tekenaar bij het "Parool", dat was vlak na de oorlog, toen het Parool in het openbaar begon te verschijnen. Daar ben ik toen met een stel tekeningetjes heengegaan en ik kreeg Jeanne Roos te spreken, die zei: dat ziet er leuk uit, kom nog eens terug als je een politieke prent kunt maken. Ik zei: morgen ben ik er weer. De volgende dag had ik twee politieke prenten getekend en daar hebben ze er een van gekocht. De andere moest ik nog een beetje veranderen en daar kwam ik de dag daarna weer mee terug, met nog drie andere tekeningen waarvan ze er ook weer twee genomen hebben. Toen had ik in twee dagen vier politieke prenten verkocht, dus ik dacht: nou, dat zit wel goed. Maar dat zat niet zo vreselijk goed, want toen ze Jordaan konden kontrakteren, lag ik er uit. Toen kon ik bij het Vrije Volk komen werken en dat heeft een jaar geduurd, in los verband.

Gerrit Stapel is een van de weinige Nederlandse tekenaars die zich vrijwel uitsluitend met de dagstrip, de krantestrip dus, hebben beziggehouden. Zijn "Otto van Irtin", "Huon de Neveling" en "Floris van Rozenmongt" liepen of lopen in tal van binnen- en buitenlandse dagbladen en hebben zich van een grote schare bewonderaars weten te verzekeren. Al deze series spelen zich af in de Middeleeuwen (met Floris als grensgeval), maar niet in de historische Middeleeuwen, eerder in een legendarisch verleden, in een Middeleeuwse wereld die Gerrit Stapel zich zelf heeft geschapen. Het is een nevelige wereld waarin veel mogelijk is, waarin allerhande duistere krachten het op de helden gemunt hebben en waarin magie en geheime genootschappen hun sinistere rol spelen.

Het gesprek dat Stripschrift met de 53-jarige Gerrit Stapel had begon uiteraard met de onvermijdelijke vraag naar het vroegste stripwerk.

– *Vanuit welk standpunt maakte u die politieke kartoons?*
GS: Ik zou zeggen: op een vrij ondoordachte manier. Ik zette de gedachtentraditie voort die er vóór de oorlog bestond van de mensen die zich demokratisch opstelden tegenover de fascistische dreiging. Als je er nu op terugkijkt is dat de traditie waarmee de politieke tekenaars zich toen bezighielden. Ik keek bijvoorbeeld naar de tekeningen van Eppo Doeve, die in die tijd een enorme indruk maakten, en ik keek naar de prenten van Low, die in hoofdzaak bezig was Hitler en Mussolini op de hak te nemen. Ook na de oorlog werden er prenten van hem gepubliceerd, o.a. in het Parool. Ik heb eigenlijk zolang ik politieke prenten tekende, dat gedaan vanuit de gedachte dat dié instelling daarvoor voldoende was en dat kan ik nu alleen maar zien als ondoordacht, als een beetje klakkeloos. Eigenlijk heb ik daar wel spijt van. Er zijn nu andere dingen die ik veel liever zou tekenen. Er liggen van mij nog een aantal schetsen bij het Eindhovens Dagblad en dat zijn prenten zoals ik ze nu zou willen tekenen. Je ziet daarop bijvoorbeeld de kop van een karrepaard en i.p.v. twee leren oogkleppen heeft hij twee eksemplaren van "De Telegraaf".

– *Maar anderzijds tekent u zelf voor de Telegraaf.*
GS: Ik teken niet voor de Telegraaf, ik teken voor Toonder en die verkoopt mijn strip aan de Telegraaf. Ze hebben trouwens met Floris in de Telegraaf iets heel leuks uitgehaald. Dat laatste verhaal had van Soeteman, de schrijver van Floris, een titel gekregen die ik niet zo geweldig vond en daarom had ik een andere titel bedacht, nl. "Recht is recht zolang als het duurt". Soeteman was het er mee eens dat ik het verhaal zo noemde, maar in de Telegraaf verschijnt het verhaal onder de titel: "Rechts is rechts zolang als het duurt". Dat vind ik eigenlijk nog veel leuker. Ik heb het idee dat het wel eens een geintje van een zetter zou kunnen zijn. Ik heb dat met Jaap Back van de Toonderstudio's opgenomen en hij zei: wat wil je dat ik doe, want daar wordt jouw werk geweld aangedaan en als je wilt gaat er vandaag nog een vriendelijk doch gestreng briefje naar de Telegraaf. Maar ik zei: ik vind het eigenlijk wel leuk voor een blad als de Telegraaf, dus laat maar zitten.

Beviel het maken van de strip "Hoedje" u zo goed dat u verder strip wilde blijven maken?
GS: Nou, mijn stripverlangen dateert nog van veel vroeger. Er was vóór de oorlog in de vijfde klas een jongen die in Amerika had gewoond en hij had daar nog familie zitten. Hij kreeg een keer of zes per jaar een pak Amerikaanse zondagskranten met al die gekleurde heerlijkheden. Ik praatte met hem wel eens over tekeningen en dan zei hij: ach joh, wat ze hier vertonen is allemaal niks, ik zal je eens wat laten zien. Dan kreeg ik zo'n pak van die kranten en daarvan was ik dan helemaal van de kaart. Ik kon wel geen Engels lezen, maar dat was toch genieten, dat was iets verrukkelijks. Vooral Flash Gordon van Alex Raymond, je wist gewoon niet wat je zag. Die strip heeft me sterk beïnvloed: als ik figuren in aktie teken, denk ik aan Flash Gordon.
Kijk, zulk stripwerk is nu betrekkelijk gewoon, er zijn een hoop tekenaars die een even grote kundigheid hebben en een even grote fantasie, maar tóén was dat totaal nieuw, dat bestond helemaal nog niet.

TEKSTSCHRIJVERS

Bij "Otto van Irtin" heeft u met een heleboel tekstschrijvers samengewerkt. Hoe ging dat in zijn werk?
GS: Ik kwam met die strip bij de Toonderstudio's aan, met een paar proefstroken, en ze namen de strip. Dus hij moest gekontinueerd worden, maar er kwam al vrij snel aan het licht dat ik een beetje tekortschoot. Toen heeft Lo Hartog van Banda gezorgd dat het verhaal weer een beetje op zijn pootjes terecht kwam. Het tweede verhaal heeft Banda grotendeels zelf geschreven en daarna hebben er allerlei verschillende tekstschrijvers aan meegewerkt, omdat wel gebleken was dat ik een verhaal zelf helemaal niet rondkreeg.

– *Lag dat ook aan het feit dat Otto een strip met ondertekst was? Vindt u een balloonstrip gemakkelijker te maken?*
GS: Nou nee, dat kan ik niet zeggen. Dat ik het vroeger niet kon, ligt aan het feit dat ik, als ik aan een verhaal begon, niet wist waar ik terecht zou ko-

men. Ik had van tevoren geen afgerond plot.

– En bij Huon?
GS: Toen ik met Huon begon had ik al zoveel jaren bij Toonder rondgehangen en zoveel plots gemaakt zien worden dat ik het mezelf wel toevertrouwde om een verhaal min of meer naar een bepaalde eindfase toe te brengen. Daarbij is Huon nog altijd een strip waarbij het ene verhaal aan het andere vastgebreid zit. Ik begin gewoon te vertellen, en dan gebeurt er dit en dan gebeurt er dat. Dan zit ik weer met: wat gebeurt er nou daarmee, en zo grijpt het allemaal in elkaar.

Vindt u het prettiger om alles zelf te doen, het schrijven èn het tekenen?
GS: Alles zelf doen is wel prettiger.

– Bij Floris werkt u weer met een tekstschrijver.
GS: Nee, zo moet je dat niet zien. Floris bestond op de televisie en op een gegeven moment ontstond het verlangen bij Toonder en De Telegraaf om een Floris-strip te lanceren met het materiaal dat Soeteman, die de televisieserie geschreven had, nog had liggen. Dat materiaal was voor de televisie geschreven, maar nooit verfilmd. Toen heb ik suksessievelijk die filmscenario's van Soeteman gekregen en op basis daarvan heb ik de strips gemaakt. Ik heb alleen een paar keer telefonisch kontakt met hem gehad en ik heb hem één keer ontmoet, toen we ermee begonnen. De samenwerking bestaat hieruit, dat ik tegen hem zeg: het verhaal is bijna afgelopen, heb je er nog een? En dan stuurt hij me weer zo'n scenario.

– Dus Floris in stripvorm is toch eigenlijk wel helemaal uw werk?
GS: Ja, afgezien van het verhaal, dat door Soeteman bedacht is. De vertelling als zodanig en de bewoording zijn in hoofdzaak van mij.

– Hebt u ooit moeite gehad met het schrijven van dialogen?
GS: Nee, het is voor mij de natuurlijkste manier om een gebeuren überhaupt voor de geest te halen, om dat te zien in beelden en in wat de akteurs zeggen, voelen en denken.

Huon in legendarisch verleden

– Huon de Neveling heeft u alleen gemaakt. Was dat het soort verhaal dat u het liefste wilde maken?
GS: Nee, dat is niet waar. Het allerliefste zou ik een humoristische strip willen maken. Maar dat vind ik het moeilijkste wat er is. Een humoristische strip kun je geloof ik alleen maken als je een uitgesproken heldere kop hebt, en die heb ik niet, ik ben nogal aan de vage kant, ik kan me niet zo heel helder uitdrukken. Ik weet een aantal dingen gewoon niet, ik voel wel van alles zitten, maar ik kan het echt niet zo helder onder woorden brengen. Een man als Toonder bijvoorbeeld weet precies hoe het in zijn wereld is.

– Heeft u wel eens een humoristische strip gemaakt?
GS: Alleen een die ik aan Jan van Erp verkocht heb, voor Baberiba. Maar aangezien dat blad niet meer doorgaat. . . Ik heb nog wel een paar andere pogingen gedaan en ik heb ook nog wel plannen, maar voorlopig kom ik er niet toe om dat uit te werken. Ik heb het te druk.
Bij Huon de Neveling was ik helemaal vrij, daarbij heb ik met niemand hoeven samenwerken. Ik heb dat ook niet gewild, ik heb die strip helemaal alleen gemaakt. En het is een strip geworden zoals ik hem toen maken kòn, waarbij ik toch wel bepaalde gebreken bij mezelf voelde. Ik heb er helemaal vrij aan kunnen werken en dat is een hele fijne werksituatie.
Ik had in de gaten gekregen dat Het Laatste Nieuws wel zin zou hebben in zo'n strip. Ik had voor Pep de strip "Athi" gemaakt en dat is geen groot sukses geworden, die strip is dan ook gediskontinueerd. Ik vond het erg moeilijk om die strip te maken, dat kwam voor een gedeelte ook omdat het een benauwde vorm was, in vier pagina's moest je een hele episode afronden. Ik vond het een heel moeilijk formaat om in te werken. Eerst had Jan Wesseling er een verhaal van getekend, maar hij hield eigenlijk helemaal niet van strips maken. Toen hebben ze mij daarvoor aangezocht.
Toen Athi in Pep afgelopen was, werd ik een keer door Kuyten, die Athi geschreven had, opgebeld en hij zei: weet je dat die strip van ons in Het Laatste Nieuws staat? Die krant publiceerde iedere dag een halve pagina, ze hadden de verhalen via de internationale verkoopkanalen van de VNU gekregen. Ik had er niets over gehoord, als Kuyten niet toevallig een keer die krant had gezien. . . Ik heb er nog vele telefoongesprekken over gevoerd, over mijn aandeel daarin en dat is allemaal geregeld. Maar toen ik wist dat Athi in het Laatste Nieuws liep, had ik het plezierige gevoel dat die krant kennelijk zo'n strip wilde hebben. Ik dacht: als ze Athi kopen, dan kopen ze een andere strip die ik uit mijn blote hoofd kan maken ook nog wel. Ik wist dat het Athi-materiaal op een gegeven ogenblik ophield, dus ik zorgde dat ik een maand tevoren met een stel proeftekeningen van Huon op die krant was. En die strip hebben ze toen gekocht. Ze publiceerden twee stroken per dag, dus dat was wel hard werken.

LAAT HEM NIET ONTKOMEN!
MET DIE TOESTAND ZIT IK OPGESCHEEPT, HUGIWULF, ZOLANG KEIZER KAREL NIET KOMT OM FRASTRADA, ZIJN BRUID, AF TE HALEN, EN DAN DENKT HIJ NOG DAT IK HAAR NIET ZONDER MEER VRIJ GEEF!

– U zei net dat er aan Huon bepaalde gebreken zaten.
GS: Ja, hoe zal ik dat zeggen. . . Ik heb die strip getekend vanuit bepaalde gedachten of gevoelens die ik heb over het mythologische en legendarische verleden, en niet zozeer over het historische verleden. En als ik de verhalen zo eens naga, dan zou ik zeggen dat ik het niet helder genoeg heb bekeken. Ik heb in Huon nog wel eens met symbolen en begrippen uit de bestaande mythologieën en legenden gewerkt, op een manier die ik wel leuk vond, maar die bijna altijd wel zo was dat ik het idee had dat het een betere behandeling verdiende te krijgen.

– U schept uw eigen verleden, maar aan de andere kant haalt u figuren als keizer Karel de Grote in uw verhalen, waarmee u de strip aan een bepaalde tijd vastknoopt.
GS: Dat is zo, maar ik geloof dat ik toch wel aan de goede verstaander duidelijk gemaakt heb dat ik nooit de historische Karel de Grote heb bedoeld, maar de legendarische Karel die in "De Vier Heemskinderen" en "Karel ende Elegast" voorkomt. Ik heb hem bijvoorbeeld als eerste minister de legendarische Turpin gegeven, die in Karels verhalen dezelfde rol speelt als Merlijn bij koning Arthur. Met name in de verhalen over Frastrada speelt Turpin een heel grote rol, dezelfde rol die Merlijn had in de Arthur-verhalen. Maar dat heb ik niet voldoende waargemaakt, vind ik.

– In uw verhalen is keizer Karel een niet zo sympathieke figuur.
GS: Dat is hij in de legenden ook niet. In "De Vier Heemskinderen" is hij een uitgesproken nare, kleinzielige, wraakzuchtige vent. Dat is juist een van de dingen die ik er in wilde brengen: over het algemeen worden Arthur en Karel als zeer positieve figuren gezien en daar ben ik het helemaal niet mee eens, dat waren ze naar mijn smaak helemaal niet.

– U laat nog even de naam "koning Arthur" vallen, als Huon en Akko naar Engeland gaan. Maar als ze eenmaal in Engeland zijn, komt hij er helemaal niet meer aan te pas.
GS: Ja, dat durfde ik niet aan. Ik had het wel graag gewild, maar daarvoor schoot de grondkonseptie van mijn verhaal eigenlijk tekort. Je schept een wereld en daar gelden bepaalde wetten en regels, bepaalde dingen zijn waar en bepaalde dingen zijn onwaar, en dat moet je heel goed weten. Dat moet je

in ieder geval weten met betrekking tot alles wat je ter sprake wilt brengen. Ik wilde wel, maar ik wist het niet goed genoeg. Ik had wel het verlangen om Karel en Arthur anders te belichten dan zo over het algemeen gebeurt, met name zoals dat gebeurt in een strip als Prince Valiant, daar zou ik graag eens iets heel anders tegenover willen zetten. Maar dan moet je dat ook helder voor je zien en ik zag dat niet duidelijk.

Huon's karakter

– U zei dat u bepaalde elementen uit de sagenwereld in Huon hebt verweven. Kunt u daar een paar voorbeelden van geven?
GS: Turpin is een bekende figuur in de sagen en Frastrada is inderdaad in de legendenwereld een vrouw van Karel de Grote geweest. Ze kwam uit het oosten en daar zitten allerlei geheimzinnige tovenarijen bij. Ook de Neveling is een begrip waarmee ik iets wilde doen, wat nu niet veel meer is geweest dan een naam. Het duidt er alleen op dat hij niet thuis hoort in enig bestaand, gevestigd systeem. Hij staat buiten een establishment, laten we het zo zeggen

– Is hij een beetje te vergelijken met Robin Hood?
GS: Daar heeft hij verwantschap mee, ja. Die is ook een outlaw. Ik heb geprobeerd uitdrukking te geven aan een verwantschap met de Nevelingen zoals die in de Siegfriedsage voorkomen, de Nibelungen, die in het eerste deel van het verhaal een heel andere rol spelen dan in het latere gedeelte. Met name de Siegfriedsage is een verhaal dat ik graag eens omgekeerd zou willen vertellen, zodat niet Siegfried, maar Hagen de held is. Ik geloof nog altijd dat de schrijver dat zo bedoeld heeft. Ik verkondig die mening zo af en toe wel eens, maar ik ben nog nooit iemand tegengekomen die dat zelfde idee had.

– Wat is de rol van Huon, is hij gewoon iemand die het verhaal op gang houdt, of kun je zeggen: ik zou me kunnen voorstellen dat zo'n figuur in de tijd van keizer Karel bestond, die de hoven afliep en ondertussen recht doet bij dorpelingen?
GS: Bij mij heeft die vraag zich niet voorgedaan. Je hebt figuren als Tarzan en Sherlock Holmes, dat zijn ook maar bedenksels; dat zijn twee figuren die cyclussen van verhalen dragen. Ik geloof dat je, als je voor een langere duur een strip wilt maken, zoals Huon, die 21 avonturen heeft beleefd, een figuur moet kreëren die een heroïsche, een mythische gestalte krijgt van bepaalde afmetingen, zoals Tarzan en Sherlock Holmes die hebben. En ik geloof niet dat je dan probeert iets reëels te scheppen. Je schept een figuur als, bij wijze van spreken, Jan Klaassen, een figuur van mythische afmetingen. Ik probeer dan niet een werkelijk echt mens te maken.

– Het is toch altijd de bedoeling van de tekenaar dat zijn stripfiguur voor de lezer wèl echt wordt?
GS: De bedoeling is dat de lezer wil dat die figuur bestaat, het verlangen moet er zijn. Maar dat bereik je niet door een figuur neer te zetten zoals die werkelijk is, zoals je die werkelijk kunt zien, of zoals je die in jezelf kunt kennen. Voor het publiek hoeven de figuren niet te leven, maar het publiek moet van hen verlangen dat ze leven. In dit verband wou ik vragen: kent u de strip "Barnaby"?
Dat is het verhaal van een jongetje dat een fairy godfather krijgt, een dik mannetje met vleugels dat sigaren rookt. Het is een Amerikaanse strip, uit 1944 ongeveer, een vreselijk goed verhaal. Zijn moeder vertelt hem in het begin van het verhaal het sprookje van Assepoester en die jongen denkt: zo'n fairy godmother als Assepoester heeft zou ik ook wel willen hebben, zoiets kun je goed gebruiken. En pats! Daar komt door zijn raam iemand naar binnen die zegt: nou, hier ben ik dan, your troubles are over, my boy. O'Malley is on the job! En dan heeft die jongen zijn fairy godfather. De ouders van dat jongetje krijgen die vent nooit te zien en hij pleegt de vreselijkste inbreuken op de normale gang van zaken, alles loopt in het honderd. Daar zijn natuurlijk altijd andere verklaringen voor, alleen die jongen weet dat O'Malley dat gedaan heeft. Maar het mooie is dat mister O'Malley in het eerste verhaal zijn geheugen verliest, hij weet niet meer wie hij is. Dan verlang je als lezer heel intens, net zoals dat jongetje, dat die vent zijn geheugen weer terug krijgt. Dat vind ik het knappe van dit verhaal, dat het recht op het gevoel van het publiek afgaat, dat de held van het verhaal moet hebben: het verlangen dat de held er zal zijn. Dat is waar een heldenfiguur op drijft: niet op zijn eigen werkelijkheid, maar op het verlangen van het publiek dat hij er is.
Met mijn eigen verhalen heb ik geprobeerd, onbewust misschien, dáárop te werken en niet op het uitbeelden van iets waarvan ik zeg: dit is echt. Je mag best geloven dat Huon nooit bestaan heeft.

– Er wordt in Huon nogal stevig gevochten. Hoe staat u daar tegenover?
GS: Het doden van mensen is een kant van het gebeuren, van het leven, dat ik niet direkt in mijn verhalen betrek. Eigenlijk omdat ik er niet genoeg van weet. Je weet het pas als je het zelf hebt meegemaakt, het is een kwestie van beleven, het is niet een kwestie van klinische gegevens verwerken. En die moord-en-doodslagverhalen vertel ik heel duidelijk als iemand die van die kant niets afweet. Het zou bij het soort legendeverhalen dat ik teken ook niet passen wanneer ik het doden realistischer zou gaan uitbeelden. Zo komt het uit de legendarische verhalen ook niet tot je, zo wordt er niet over gepraat. Daar kun je je eigen overwegingen over hebben, maar dat is nu eenmaal zo. Slechte mensen worden overwonnen en dat heeft alleen maar een mooie kant: het recht, of weet ik wat, heeft dan gezegevierd. Zo wordt er in de legendes over gepraat.

Arman en Ilva

– Heeft u Huon direkt gestopt, toen de Toonderstudio's u vroegen Floris te gaan tekenen?
GS: Nee, ik heb dat nog een tijdlang samen gedaan. Het werd toen zo geregeld dat het Laatste Nieuws één strook Huon plaatste en één strook Floris, i.p.v. twee stroken Huon. Ik teken nu nog steeds twee stroken per dag: één strook Floris en één strook Arman en Ilva.
Met Arman en Ilva ben ik nu aan het zeventiende verhaal bezig, dat is het eerste verhaal dat ik van die strip teken.

– Werd er aan u gevraagd om het in de stijl van Khing Thé te doen of zeiden ze dat u uw eigen gang kon gaan?
GS: Nee, dat zou ik niet gewild hebben omdat het een strip is die een heel eigen gezicht heeft en altijd vreselijk mooi getekend was. Jaap Back van de Toonderstudio's wilde de strip voortzetten toen Khing er mee stopte, hij vond dat het een té goede strip was om er mee te stoppen.

– Schrijft Hartog van Banda de tekst nog altijd?
GS: Nee, het verhaal dat ik nu teken is van mijzelf. Ik heb wèl kontakt gehad met Banda over het verhaal, we hebben met elkaar zitten praten en hij heeft hetzelfde gedaan als vroeger met Otto van Irtin. Een beetje minder dan toen, want ik heb intussen wel iets geleerd op het vertelvlak. Hij heeft een aantal opmerkingen en suggesties gegeven voor het afronden van het verhaal en die zal ik dankbaar gebruiken.

– Heeft u de figuren gemakkelijk kunnen overnemen, of was daar veel studie voor nodig?
GS: Ik heb tegen Jaap Back gezegd: stuur me de oude verhalen maar op en ik heb toen een heel pak strips gehad. Ik had de verhalen af en toe wel gelezen en ik bewonderde de strip, ik bewonder het werk van Khing trouwens zeer. Ik heb geprobeerd de figuren over te nemen, maar ik ben nog altijd niet tevreden over wat ik gedaan heb. De eerste tien of twaalf stroken heb ik helemáál gemaakt, maar daarna treedt er een verandering op: de dekors werden zo verschrikkelijk gedetailleerd dat ze er op de Toonderstudio's wat vereenvoudigingen in hebben aangebracht. Ik tekende Arman en Ilva op hetzelfde formaat als waarop ik Floris teken, en dat is nogal klein. Maar toen kwam tot uiting dat ik in die strip vreselijk ging zitten detailleren en er hele pietepeuterige dingetjes in begon te maken, terwijl Arman en Ilva juist altijd erg groot en ruim van kompositie is getekend. Toen zei Richard Klokkers: je tekent het ook zo klein, je moet veel groter tekenen. Ik zei: dat begrijp ik niet, want als je groter gaat tekenen komen er nog veel meer details bij. Nee, zei Richard, dat is niet zo, probeer het maar eens. Toen ben ik Arman en Ilva op een veel groter formaat gaan tekenen, en verdomd, het is nog waar ook. Als je zo'n groot vlak voor je ziet, dan móét je wel van die grote, lange lijnen gaan maken.

Lichtere stijl

– Het lijkt me een hele overstap, van de Middeleeuwen naar de science-fiction.
GS: De ruimteschepen in Arman en Ilva teken ik ook niet zelf, die tekent Klokkers. Hij heeft nu alle achtergronden van me overgenomen, want daar liep ik op stuk.

– Vindt u het tekenen van de figuren het leukste?

GS: Dat is niet helemaal waar, want het is duidelijk dat ik bijvoorbeeld bijzonder graag een scheepje teken, of een gebergte, of een bos, dat vind ik heerlijk. Achtergronden tekenen vind ik helemaal niet vervelend, daarmee kun je een sfeer oproepen. Maar bij Arman en Ilva is het voor mij geen enkel punt, daarin vind ik het tekenen van de figuren veel leuker. In het algemeen is het voor mij erg moeilijk te zeggen dat ik het ene onderdeel leuker vind om te tekenen dan het andere. Maar bij Arman en Ilva zeggen de achtergronden mij niets, wat mij wèl iets zegt is de akterende figuur dat is altijd heel boeiend. Het is heel boeiend om de anatomie daarvan op te zetten, om hem van een pop van spieren, zonder uitdrukking in het gelaat, zó neer te zetten dat je zegt: ja, hij drukt nu gevoel uit. Het evenwicht van de figuur, of een hand die hij net even zó houdt... Daar was Khing altijd heel sterk in.

– Gaat u proberen dezelfde stijl als vroeger in de verhalen te houden?
GS: Ik denk dat ik dat niet kan. Ik ben natuurlijk een ander mens dan Khing. Toen ik het verhaal overnam heb ik Banda meteen opgebeld en hem gevraagd of hij mij bij het verhaal wilde helpen, maar hij was ziek, dus hij kon het niet. Daarom moest ik het helemaal alleen doen en dan wordt het een ander soort verhaal.

– Hoe staat u ten opzichte van science-fiction, heeft u veel science-fictionboeken gelezen?
GS: Nee, maar waar ik me in hoofdzaak mee bemoei is het onderling op elkaar inwerken van de mensen, met het betrokken zijn bij de gang van zaken. Dat heeft met science-fiction niet zoveel te maken.

– Is de verandering van tekenstijl, van arceringen naar het veel lichtere werk niet moeilijk geweest?
GS: Nee, dat kan ik niet zeggen, want ik heb wel meer met een lichte lijn getekend, in Joris Valkenier bijvoorbeeld. Ik teken altijd met penseel en dan ga je vanzelf kijken naar Japanse prenten en zo. Dan raak je wel vertrouwd met die grote lijnen en die wereld zonder schaduwen. Huon en Floris zijn verhalen die veel met tonen werken.
Dat gebruik van arceringen komt misschien door het soort tekenwerk dat ik als kind gewend was te zien, waarbij veel met arcering gewerkt werd. Dat waren tekeningen van Jetses en van Isings en je had veel Engelse tekeningen in moppenbladen die ook allemaal zo getekend waren.

– Toen u met Otto begon, bent u toen beïnvloed geweest door Hans Kresse?
GS: Ja, ik zou zeggen: toen wel.

EN DAN ONZE PAARDEN! HAD IK DIE SCHOFT MAAR NIET GEHOLPEN!
GOEDE DAAD IS ZIJN EIGEN BELONING, FLORIS!
DAT ZIJN MIJN ZAKEN! PAK AAN!

Dat is heel duidelijk.

Dagstrip-weekstrip

– De eerste drie verhalen van Huon heeft u niet in de boekuitgave willen laten verschijnen. In hoeverre wijken die verhalen van de rest van de serie af?
GS: Ze zijn gewoon minder goed dan die andere verhalen. En ze staan buiten het totale verband dat pas in het vierde verhaal met het gegeven van de Gouden Ever gelegd wordt. Met het vierde verhaal heb ik bepaalde dingen gekorrigeerd waarvan ik in de eerste drie verhalen eigenlijk wel af wilde. In die verhalen treedt Huon op als een soort verzetsheld en daar is natuurlijk geen bezwaar tegen, maar zo wilde ik hem toch eigenlijk niet behandelen, die kant wilde ik niet met hem op. Ik vond dat in de serie als geheel de eerste drie verhalen beter gemist konden worden.

– Als u Huon en Otto met elkaar vergelijkt, ziet u dan duidelijke verschillen tussen deze twee figuren?
GS: Bij Huon vond ik het prettig dat het niet nodig was hem enig historisch-verantwoord-zijn mee te geven. Toen ik met Otto begon wist ik eigenlijk helemaal niet hoeveel hooi ik op mijn vork nam. Wat historische dokumentatie betreft, daarover heb ik indertijd met Banda nog wel eens gesproken en ik geloof dat je wel kunt konkluderen dat we er eigenlijk niet precies uitkwamen hoe we daar nou over moesten denken.

– Floris speelt zich wèl af tegen een bepaalde historische achtergrond. Heeft u ook van dié tijd een gefingeerde historie gemaakt of heeft u zich hierbij grondig gedokumenteerd?
GS: Ik heb bekeken hoe de edellieden er toen in werkelijkheid uitzagen, wat voor floddergakken die aanhadden, en dat kun je helemaal niet gebruiken. Die mensen kunnen zich nauwelijks roeren, als die zich bewegen dan zie je niets dan fladderende gewaden. De lezer weet dan niet wat hij te zien krijgt, die denkt: wat zijn dat voor gekke mensen. Ik geloof niet dat je dat kunt doen, dus ik heb gezegd: ik geef ze sportieve kleding. Op de televisie kun je wat dat betreft meer laten zien. De strip is een medium dat uitgesproken beperkingen heeft: je kunt de mensen maar niet aan laten trekken en uit laten trekken wat je wilt. Je kunt een figuur ook niet vermommen in een strip, tenzij je een strip met ondertekst hebt. Anders weet de lezer niet meer wie hij is. Je moet aan een plaatje kunnen zien wie er aan het woord is. Als de hoofdfiguur een week lang een ander pak aanheeft of een snor aangeplakt heeft, dan moet hij voortdurend kenbaar maken: ik ben Floris, maar ik heb een snor opgeplakt. Zeker in een dagstrip, in een weekstrip zou je misschien meer vrijheden hebben.

Heeft u er wel eens over gedacht een weekstrip te gaan maken?
GS: Nee, ik heb eigenlijk altijd dagstrips gemaakt, op Athi na. Ik geloof ook dat ik het prettiger vind, ik weet het niet. Ik heb geen bewuste voorkeur, maar op de een of andere manier ga ik altijd als vanzelf naar de dagstrip. Als ik echt graag een weekstrip had willen maken had ik dat wel meer geprobeerd. Maar ik ken de verschillen te weinig, omdat ik nauwelijks weekstrips gemaakt heb.

Beperkt publiek

– Bent u tevreden als striptekenaar?
GS: Ja, zeker wel. Ik zou geen andere bezigheid willen zoeken, hoewel striptekenen een tamelijk onzekere bezigheid is. Dat het nu niet zo goed gaat met een aantal tekenaars, ja dat komt toch omdat die mensen zich gericht hebben op de weekbladen, zoals Pep. Ik heb het gevoel dat Pep altijd een ongezond blad is geweest, op een bepaalde manier. Ik bedoel dat het blad niet vast in de markt zit. Ik heb altijd een zekere huivering gehad voor een blad als Pep. Kijk, ik ben stripgek geworden in de jaren 1936-37. In die tijd was men er zich in Nederland niet van bewust dat er zoiets als "strip" bestond, maar in Amerika was het al een gevestigd iets. In Amerika kreeg iedereen iedere zondag zo'n pak gekleurde heerlijkheid tegen de voordeur gesmeten. En dat werd gelezen door het hele gezin, vader, moeder, zoons en dochters en bezoekers van alle leeftijden; die zitten allemaal breeduit met die grote gekleurde dingen voor zich. Dat waren strips voor een groot publiek, er werd helemaal niet aan een bepaalde leeftijd gedacht. Een tekenaar kon zijn gang gaan, dus het stripwerk had een heel duidelijk persoonlijk karakter, de ene pagina was heel anders dan een andere. Toen het begrip strip in Europa en Nederland doordrong, kreeg je het verschijnsel dat het zich op een bepaalde leeftijdsgroep ging richten. Tien jaar geleden zou iemand van een jaar of twintig zich niet in de trein vertoond hebben met een Pep voor zich. Nu zou het wel kunnen, er zijn nu mensen die opgegroeid zijn met Pep en die het blad gewoon blijven lezen. Zo'n weekblad als Pep is heel duidelijk op een bepaalde sektor van het publiek gericht en dat speelt de tekenaars parten, die moeten zich beperken in hun verhalen omdat ze voor een jeugdig publiek werken. Het is een aantal jaren profitabel om aan de ambachtsscholier van veertien jaar, op wie de tekenaars zich moeten richten, een blad te verkopen, maar dat verandert op een gegeven ogenblik. Ik heb geen oplossing voor dat soort moeilijkheden, ik kan alleen maar teruggrijpen op de vooroorlogse Amerikaanse sfeer van werken, waarmee de strip toch een machtig en groot medium geworden is. De

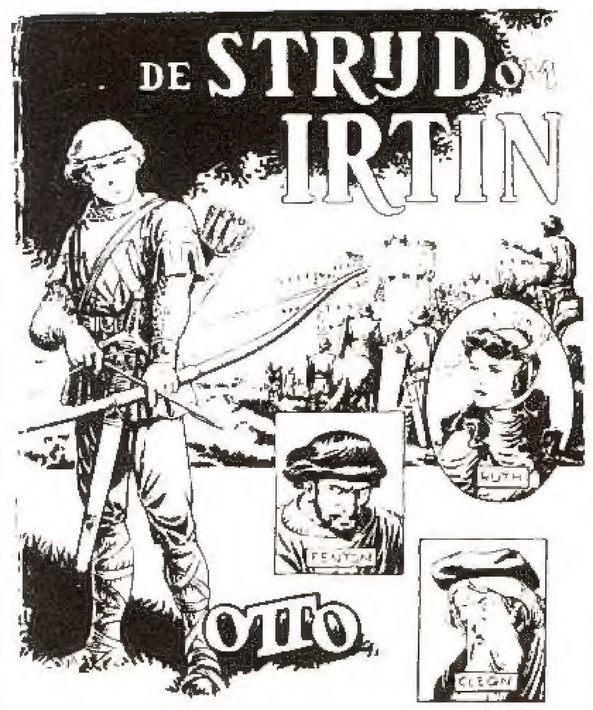

tekenaars die voor Pep werken hebben in de eerste plaats het gevoel dat ze tegenover hun publiek een neerbuigende houding moeten aannemen en iedereen die zich daartoe gedwongen heeft gevoeld wil daar vanaf, die wil laten zien dat hij niet alleen voor domme mensen kan werken, maar ook voor intelligente. Daardoor komt het er op neer dat ze eigenlijk uitsluitend voor elkaar zijn gaan zitten tekenen. Die tekenaars moeten voor een algemeen publiek gaan werken, als ze daar een outlet voor weten te vinden. Je moet zeker af van een minachting voor je publiek. Wie dat niét heeft is Uco Egmond, die heeft dezelfde scheppingsfeer als die oude Amerikaanse tekenaars. Uco doet prachtige dingen. Bijvoorbeeld, als Eppo door de schoorsteen is weggezogen en je krijgt een blik op het dak, dan ligt er in de goot een voetbal. Met zulke dingen zit zijn strip vol. Van die kleine dingen, zodat je weet dat je met mensen te maken hebt. En er komt dit nog bij: Uco is zuidelijk gericht, hij is een Brabander, hij heeft een uitgesproken Brabantse sfeer in die strip en hij zal in België ook bekeken en gewaardeerd worden, en ik geloof dat de andere Peptekenaars zich geen moment iets aan België gelegen laten liggen. België is ook je taalgebied, het hoort er bij, en als je in België helemaal niet verkocht wordt dan moet er iets fout zijn?

– *Tot slot, hoe ziet u de toekomst van de strip?*

GS: Het is een medium dat niet kapot kan, er zullen altijd tekenaars zijn die zich op die manier zullen uitdrukken. Het is niet een gewrocht iets, het is een uitdrukkingsmiddel. Ik geloof dat er altijd mensen zullen zijn, die strips tekenen.

Rob van Eijck en
Martin Wassington

COP. TOONDER STUDIO'S
39
IK SNAP NIET WAAROM KUREL ZULKE RISICO'S WIL DE LOPEN VOOR DAT STOMME AARDEWERKEN WAGENTJE.
NOU, IK HEB VAN EEN EXPERT GEHOORD DAT HET ZEKER VIERDUIZEND JAAR OUD IS.
GERRIT BREUKEL

BIBLIOGRAFIE

HUON DE NEVELING
Vanaf 1962 in Het Laatste Nieuws en andere kranten.
In 1974 en 1975 delen 4 en 6 t/m 21 in boekvorm, uitgeverij De Vrijbuiter
1 Het zwaard van Reinout
2 Ilse's erfdeel
3 De laatste nederlaag
4 De Gouden Ever
5 De Zwarte Zalm
6 In de greep van keizer Karel
7 De Parel uit het Oosten
8 Het Maanwoud
9 De steen van Glaiva
10 De Zeeleeuw
11 De boodschap
12 De Hanskatten
13 Het hoofd van Fern
14 De schimmen
15 Cas Eenoog
16 Akko op reis
17 De burcht van Skada
18 De bruid uit het toverland
19 De honden van de Man in het Zwart
20 Totigel's droom
21 Het woud van Gowin

FLORIS VAN ROZENMONGT
(samen met Gerard Soeteman)
vanaf 1972 in De Telegraaf
1 Floris en de mussen (boek 1973, Classics)
2 De stille stroper
3 Wie kaatst moet de bal verwachten
4 Het rode meel
5 De nachtruiter
6 De geschenken van de hertog
7 Het gericht
8 Pelgrims voor de madonna
9 Het goud van de alchemist
10 De takken van het kwaad

JORIS VALKENIER
in De Telegraaf, in 1962

ATHI (samen met Quint)
in 1967 en '68 in Pep
1 Het slavenkamp 6716
2 De achtervolging 6721
3 Ragnar's gevangene 6729
4 De kluizenaar 6730
5 De gevangene van de kluizenaar 6731
6 Gurlok de tiran 6732
7 De Saksische burcht 6735
8 De Vikingen 6736
9 De terugkeer van Ragnar 6742
10 Op leven en dood 6744
11 De spelonken 6751
12 Een oude vijand keert terug 6807
13 Ragnars dood 6808

OTTO
1 De Strijd om Irtin
No's 1 t/m 103
2 De Ring van Robur
No's 1 t/m 71
3 De Bruid van de Zeekoning
No's 1 t/m 91
4 Klaver Drie is Troef
No's 1 t/m 129
5 In de Greep van de Tatraboji
No's 1 t/m 113
6 Het Barnstenen Hart
No's 1 t/m 98
No's 8, 12, 17, 20, 22, 23, 25 zijn vervallen.
7 Bezoek aan Melvezza
No's 1 t/m 125
8 De roofzuchtige Mogolaten
No's 1 t/m 93
9 De Samenzwering
No's 1 t/m 107
10 De Zwarte Arend van Tantarag
No's 1 t/m 90
11 Het Goud van Cornalog
No's 1 t/m 50
12 Markgraaf Cyprio
No's 1 t/m 60
13 Vogelvrij
No's 1 t/m 78
14 De Drie Raven
No's 1 t/m 96
15 Burchtvrouwe Gisèle
No's 1 t/m 102
16 Het Geheim van de Heelmeester
No's 1 t/m 109
17 Strijd om een Zwaard
No's 1 t/m 95
18 De Onbekende
No's 1 t/m 81
19 Het offer van Eilon
No's 1 t/m 97
20 Het Kruid der Duisternis
No's 1 t/m 106
21 De Gouden Haan
No's 1 t/m 60
22 De zoon van Sigurd
No's 1 t/m 69

MIJN VRIEND ANDRIES

door GERRIT STAPEL

1e publikatie; oorspronkelijk gemaakt voor Barberiba

EVEN KENNISMAKEN: IK BEN ARTHUR ALIAS. IK GA EEN VERHAAL VERTELLEN
EEN VERHAAL OVER MIJN VRIEND ANDRIES. EERLIJK GEZEGD, IK DENK NIET DAT U MIJN VERHAAL ZULT GELOVEN.
NEE - DAT ZIT ER NIET IN
HET IS EIGENLIJK OOK WEL TE GEK
DAT GELOOFT GEEN MENS!
EN HET GEKSTE VAN ALLES IS NOG...
...WANT IK KAN NOU WEL ZEGGEN:

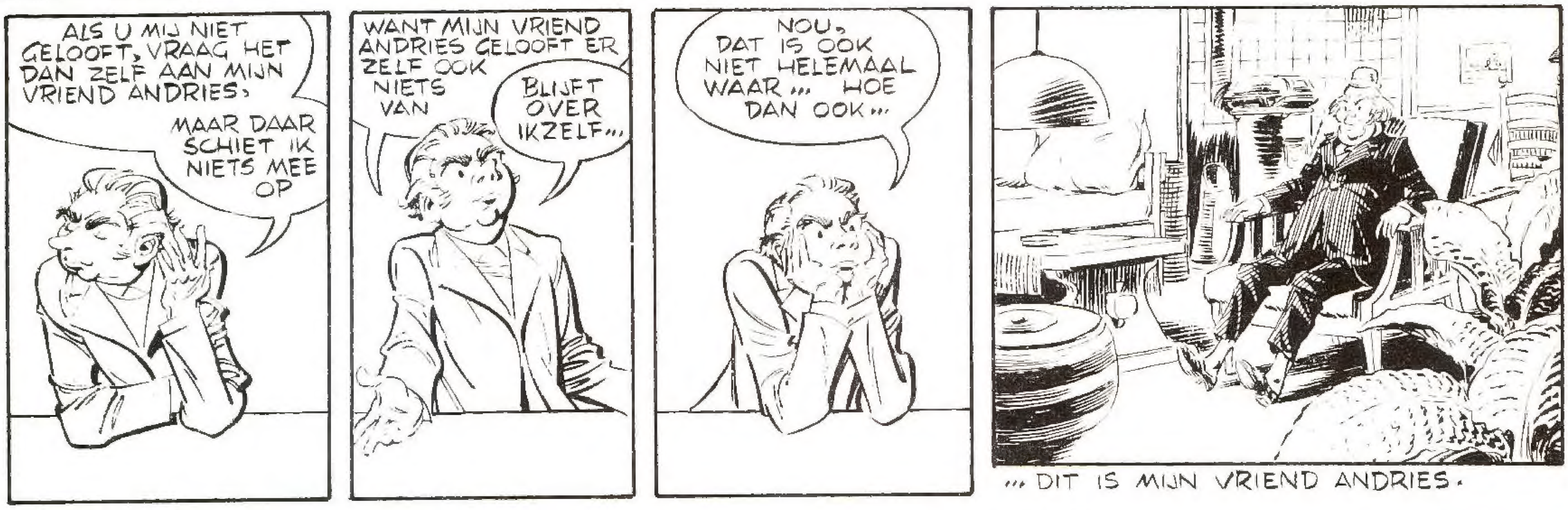
ALS U MIJ NIET GELOOFT, VRAAG HET DAN ZELF AAN MIJN VRIEND ANDRIES,
MAAR DAAR SCHIET IK NIETS MEE OP
WANT MIJN VRIEND ANDRIES GELOOFT ER ZELF OOK NIETS VAN
BLIJFT OVER IKZELF...
NOU, DAT IS OOK NIET HELEMAAL WAAR... HOE DAN OOK...
...DIT IS MIJN VRIEND ANDRIES.

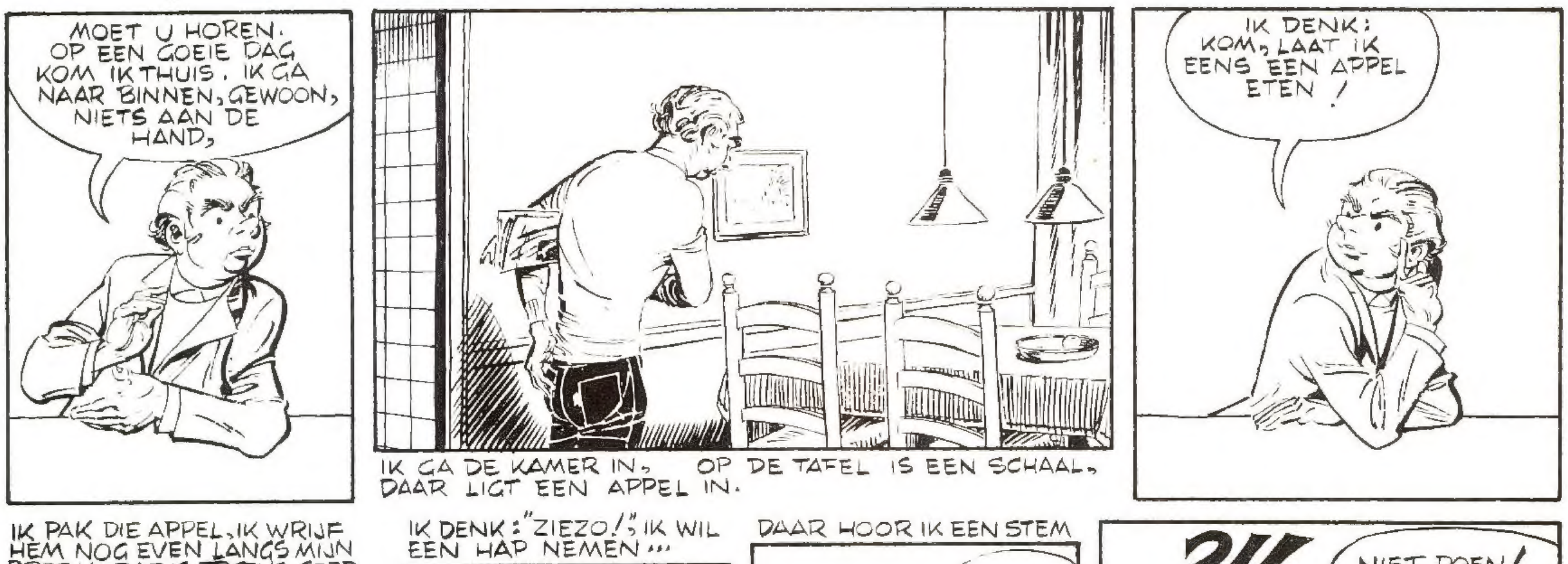
MOET U HOREN. OP EEN GOEIE DAG KOM IK THUIS. IK GA NAAR BINNEN, GEWOON, NIETS AAN DE HAND,
IK GA DE KAMER IN, OP DE TAFEL IS EEN SCHAAL, DAAR LIGT EEN APPEL IN.
IK DENK: KOM, LAAT IK EENS EEN APPEL ETEN!

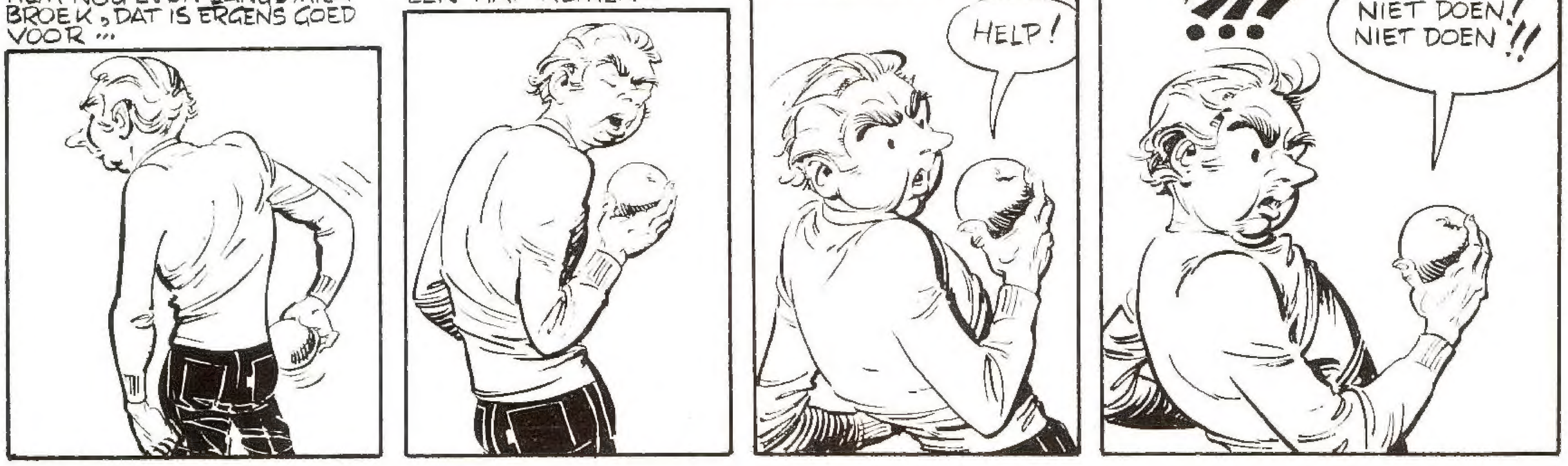
IK PAK DIE APPEL, IK WRIJF HEM NOG EVEN LANGS MIJN BROEK, DAT IS ERGENS GOED VOOR...
IK DENK: "ZIEZO!", IK WIL EEN HAP NEMEN...
DAAR HOOR IK EEN STEM
HELP!
?!!
NIET DOEN! NIET DOEN!!

HIJ GING TEKEER ALS EEN WEKKER, DIE APPEL

NIET DOEN! NIET DOEN!! NIET OPETEN!!!

ALSOF IK ER NOG TREK IN HAD! KUN JE BEGRIJPEN!

U GELOOFT ME NIET, HÈ? U DENKT DAT IK MAAR WAT AAN ELKAAR VERZIN...

TJA- DAT ZIT ER IN

MENSEN, ZO WAAR ALS IK HIER STA

JE ZIT

HM

ENFIN, LAAT IK VERDER VERTELLEN

IK LEG DIE APPEL TERUG OP TAFEL

HÈHÈ

HIJ ZUCHTTE NOG EENS, ECHT EEN ZUCHT VAN VERLICHTING

HÈHÈ, DAT WAS OP HET NIPPERTJE!

JE HAD ME TOCH MAAR BIJNA OPGEGETEN!

NOU, MAAK JE GEEN ZORGEN!

ZODRA JIJ JE MOND OPEN DOET EN ZO TE KEER GAAT IS ER ECHT GEEN MENS DIE IN JE BINTEN ZAL!

DAT WEET IK WEL

MAAR WAT GEBEURT ER ALS IK IN SLAAP VAL ?!

?!

EEN VREEMDE TOESTAND, NIETWAAR? IK ZAT ER WEL EEN BEETJE MEE. IK MOET TROUWENS ZEGGEN DAT DIE APPEL BEGRIP TOONDE VOOR WAT ER IN ME OMGING

ZEG, JIJ ZULT OOK WEL VREEMD OPKIJKEN!

DAT KUN JE WEL ZEGGEN, JA.

NOU JA, WAT DOE JE IN ZO'N GEVAL?

!

IN DE VUILNISBAK ERMEE

IK HAD NATUURLIJK DIE APPEL WEG KUNNEN GOOIEN, EN VERDER KUNNEN DOEN ALSOF IK VAN NIETS WIST...

DAAR KRAAIT GEEN HAAN NAAR, NIETWAAR

MAAR ZOIETS DOE JE NIET... IN IEDER GEVAL, IK DOE DAT NIET

WEL, OM KORT TE GAAN...

ZEG, MAG IK JOU EENS WAT VRAGEN?

WIL JE IETS VOOR ME DOEN?

ZEG HET MAAR

'T IS EEN KLEINE MOEITE, EN VOOR MIJ BETEKENT HET EEN HELEBOEL

IK HEB EEN BEETJE LAST VAN DUIZELIGHEID, ZIE JE

JA - NOU, WAT KAN IK DAARAAN DOEN?

NOU, IK LIG ZO DICHT BIJ DE RAND VAN DE TAFEL, EN NOU BEN IK ZO BANG DAT IK ER AF ROL

ALS JE ME NOU WEER TERUG LEGT OP DIE SCHAAL-

NOU, NATUURLIJK, NIETWAAR! DAT DEED IK. MAAR MOET JE NOU HOREN WAT DIE APPEL ZEI

DANK JE WEL. FIJN. IK WIST WEL DAT JE ME HELPEN ZOU, JE BENT ALTIJD EEN GOEIERD GEWEEST, ARTHUR!

?

JA, JE ZOU ZEGGEN DAT DIE APPEL ZICH BIJ MIJ OP Z'N GEMAK GING VOELEN

HÈHÈ - ZO VOEL IK ME EEN STUIK LEKKERDER, HIER OP DIE OUWE FRUITSCHAAL VAN JOU! DAT DING HEB JE OOK AL WAT JAREN, ARTHUR!

JE KENT ME, LIJKT HET WEL!

HEB JE HET OOK IN DE GATEN? IK WIST HET METEEN. O JEE, IK ZAG HET DIRECT!

IK ZEI METEEN TEGEN MEZELF: JONGEN, JE ZIT GOED, IN HUIS BIJ ARTHUR ALIAS

REKEN MAAR, HOOR, IK HAD HET METEEN GEZIEN. DIE GORDIJNEN, EN DAT KLEED, EN DAT ROTTIGE SCHILDERIJTJE

WELK ROTTIG SCHILDERIJTJE?!!

NOU GING DIE APPEL ME TOCH EEN BEETJE TE VER

IK BEDOEL, ALS HIJ DAT SCHILDERIJTJE NOU ZO SLECHT VOND, HAD HIJ DAAR Z'N MOND OVER KUNNEN HOUDEN, NIETWAAR, ALS APPEL ZIJNDE

HIJ HAD KUNNEN BEDENKEN, DAT IK HEM NIET HAD OPGEGETEN. IK HAD HEM NOG OP ZIJN VERZOEK OP DE FRUITSCHAAL GELEGD

EN TROUWENS

EEN OGENBLIK

IK BEN ZO TERUG

KIJK, DIT IS HET SCHILDERIJTJE. NOU, WAT MANKEERT DAARAAN? IS DAT NOU ZO ROTTIG?

HET DOET MISSCHIEN EIGENLIJK OOK NIET ZO TER ZAKE. MISSCHIEN HAD IK ME NIET ZO KWAAD MOETEN MAKEN

MAAR DIE APPEL BEGON ER SCHIK IN TE KRIJGEN

HAHA! DIE ARTHUR! IK KAN TEGEN HEM ZEGGEN WAT IK WIL WANT HIJ WEET TOCH NIET WIE IK BEN!

VERTEL OP! WIE BEN JE?!

JE MAG DRIE KEER RADEN!

HAHA! DIE ARTHUR! HIJ WEET LEKKER TOCH NIET WIE IK BEN!
GRRRR

DIE ARTHUR MET ZIJN ROTTIGE SCHILDERIJTJE! HAHA!

ZEG, HET IS NOG NIET EENS ZO GEK OM ZO ALS APPEL HIER BIJ JOU OP BEZOEK TE ZITTEN. IK VOEL ME ECHT OP M'N GEMAK, ONTSPANNEN, WEET JE NIET

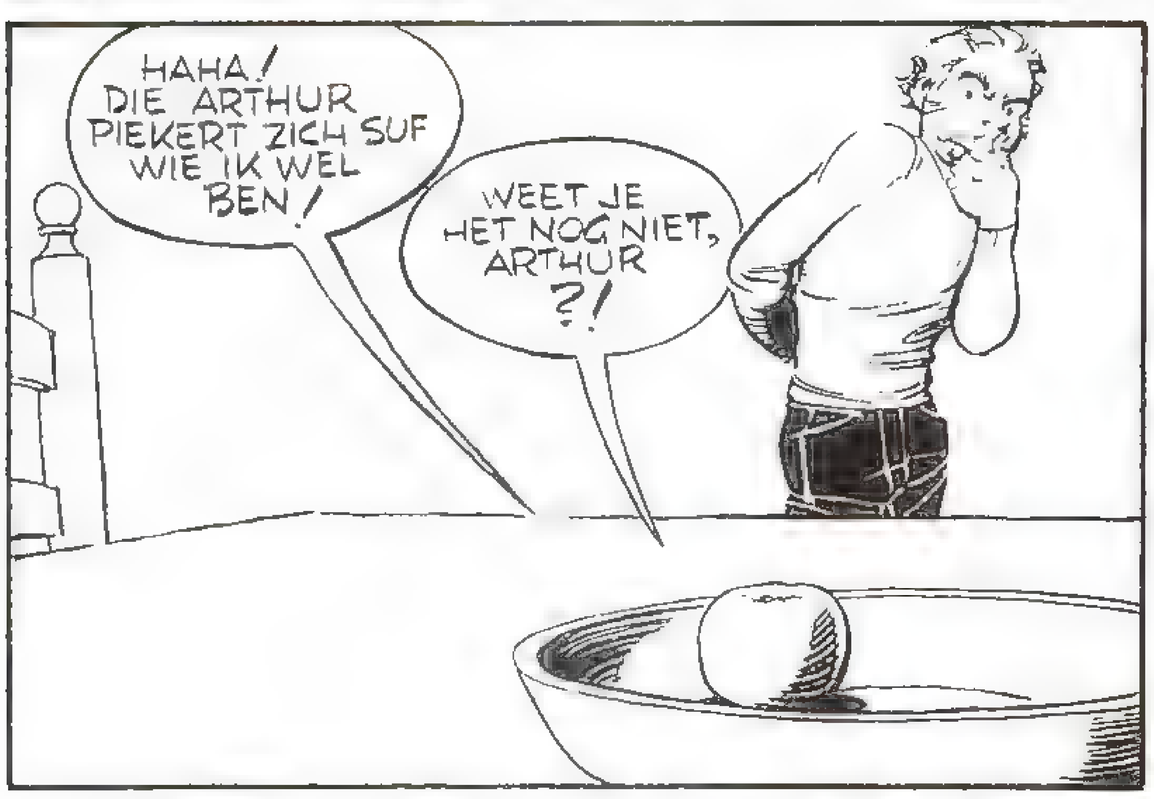
HAHA! DIE ARTHUR PIEKERT ZICH SUF WIE IK WEL BEN!
WEET JE HET NOG NIET, ARTHUR ?!

ZAL IK JE EEN BEETJE OP WEG HELPEN? HET BEGINT MET EEN LETTER UIT HET ALFABET... MAAR WELKE ZEG IK NIET! HAHA!

DAT ONBESCHOFTE GELACH VAN DIE APPEL BEGON OP M'N ZENUWEN TE WERKEN. MAAR HET BRACHT ME OP EEN IDEE

HAHA! HIJ RAADT HET NOOIT!
DAT STOMME GELACH KEN IK... WACHT EVEN...

STOMME GELACH! STOMME GELACH! WELK STOMME GELACH?!!

HEEE! HEB JE JEZELF WEL EENS HOREN LACHEN?!! KUN JE WEL, TEGEN EEN APPEL?!!

TERWIJL DIE APPEL DOORMOPPERDE, GING IK OP DE VERJAARDAGKALENDER KIJKEN

HM-BART-NEE...
FRANS
SJOERD, NEE

JA!!
DAT IS HEM!

ANDRIES!!!

JAWEL HOOR, DAAR ZAT HIJ, OP DE TAFEL, MIDDENIN DE SCHERVEN. IK WIST NIET HOE IK HET HAD.

EN NOU KUN JE NAGAAN HOE VREEMD EEN MENS KAN DOEN ALS ER IETS ONVERWACHTS GEBEURT, WANT HET EERSTE DAT IK ZEI WAS: O, MIJN FRUITSCHAAL KAPOT!

HM? O JA. WAT ZEG JE?

IK ZEI: M'N FRUITSCHAAL KAPOT. HOE IS HET, ANDRIES?

JE FRUITSCHAAL KAPOT? KAN IK HET HELPEN?

DAT ZEG IK TOCH NIET

HOE LAAT IS HET?

MOET JE DAT ECHT WETEN?

JA... IS DAT ZO GEK? O WACHT, IK HEB TRUUWENS M'N HORLOGE JM- O JEETJE

IK HEB M'N TAS LATEN LIGGEN IN DE... BIJ DE... HOE HEET HET OOK WEER...

ANDRIES!!

HM?

JAJA, WE ZIEN ELKAAR NOG WEL

IK ZAL NOG TE LAAT KOMEN...

VERDORIE ANDRIES!

JE KUNT ZO TOCH NIET WEGLOPEN! IK WIL WETEN HOE... ZO LIG JE ALS EEN APPEL OP M'N FRUITSCHAAL EN ZO BEN JE WEER JEZELF!

DAT IS TOCH TE GEK!

MAAR HIJ WAS ALWEER TERUG

TJEETJE... DAT ZOU IK NOG VERGETEN... JE FRUITSCHAAL...

WAAR HEB JE STOFFER EN BLIK?

IN DE KEUKEN ZEKER

DOE GEEN MOEITE

ANDRIES, IK WOU WEL EENS WETEN...

ZIEZO... HM?

WACHT EVEN... IK BEN ZO KLAAR

POM PELE POM

DAT IS DAT

OPGERUIMD IS NETJES

TSJRENG

TERWIJL ANDRIES ZO DE SPOREN VAN HET GEBEURDE OPRUIMDE, KWAM ER EEN VRESELIJK VERMOEDEN BIJ ME OP

ZEG, ANDRIES, WEET JE WAT IK DENK?

HM?

ZEG HET EENS, KEREL

IK DENK DAT JE GAAT ONTKENNEN WAT ER IS GEBEURD!

FLAP!!

ONTKENNEN? ACH! HOEZO! ONTKENNEN? EERLIJK GEZEGD WEET IK NIET PRECIES WAT ER GEBEURD IS... IK BEN MISSCHIEN EEN BEETJE IN DE WAR GEWEEST... IK ZAT INEENS OP JE TAFEL... BOVENOP DIE FRUITSCHAAL...

EN HOE IK DAAR GEKOMEN BEN, GEEN IDEE!

MAAR DAT KAN DE BESTE OVERKOMEN, NIETWAAR? DAT HEB JE ZELF OOK WEL EENS MEEGEMAAKT, DAT JE NIET WIST WAAR JE WAS ALS JE BIJ JE POSITIEVEN KWAM!

VERTEL MIJ MAAR NIKS!

MAAR HET IS HEEL DUIDELIJK HOE JIJ OP DIE FRUITSCHAAL TERECHT KWAM!

ZO - KUN JIJ ME DAT VERTELLEN! EN HOE DAN WEL?!

IK HEB JE DAAR ZELF NEERGELEGD - JE VROEG EROM - JE WAS EEN APPEL

HAHA HAHA HAHA HM

LEUK BEDACHT, ARTHUR!

HOE KOM JE EROP

EEN APPEL

TOEN WERD IK KWAAD

JA - JIJ WAS EEN APPEL, VERDORIE! IK WAS ER TOCH ZELF BIJ! IK HAD JE BIJNA OPGEGETEN, MAAR JE ZETTE ZO'N KEEL OP...

HET HEEFT ER VEEL VAN DAT JE HET ZELF GELOOFT, ARTHUR!

JA, NATUURLIJK, MAN! IK VERTEL JE WAT IK ZELF NET HEB MEEGEMAAKT - WEET JE HET DAN NIET MEER!!

EN IK VERTELDE HEM HET HELE VERHAAL, EN TOEN HET UIT WAS...

BEGRIJP IK HET GOED? HEB IK GEZEGD DAT IK DAT SCHILDERIJTJE EEN TROTTIG SCHILDERIJTJE VOND?

TOEN JE EEN APPEL WAS, JA

WELK SCHILDERIJTJE WAS DAT .... IS HET DIT SCHILDERIJTJE ?

ALSOF JE DAT NIET WEET, ANDRIES

NOU, HOE KAN DAT NOU! DAT KAN IK TOCH NOOIT GEZEGD HEBBEN! DAT IS TUCH EEN VERDRAAID AARDIG SCHILDERIJTJE!

EEN BEETJE ... HOE ZAL IK HET ZEGGEN ... EEN BEETJE PASSE MISSCHIEN, MAAR IN Z'N SOORT...

LAAT MAAR, ANDRIES

OP DAT MOMENT NAM IK EEN BESLUIT- IK WILDE WETEN WAAR IK AAN TOE WAS

JE HAD TOCH JE TAS ERGENS LATEN LIGGEN? IK LOOP EVEN MET JE MEE

ACH ... DOE GEEN MOEITE

MAAR IK ZEI DAT IK VOOR DE GEZELLIGHEID MET HEM MEEGING- HM- DAT WAS WEL EEN BEETJE GELOGEN

WEL- HET VOLGENDE OGENBLIK STOND IK MET HEM BUITEN

WEET JE EIGENLIJK WEL WAAR JE MOET ZIJN?

HM- LAAT EENS KIJKEN ...

HOE WAS HET OOK WEER ... HM ...

HEEEEE

KIJK EENS, ZIE JE DAT?!

SNOEP VERSTANDIG EET EEN APPEL

HM

IS DAT NOU NIET EEN FIJN GEZICHT, ZO'N LEKKERE, SAPPIGE APPEL?

JA- HM- IK ...

WAT STAAT HIJ OOK MOOI GROOT OP DIE PLAAT! EN DAN DIE GLANZENDE SCHIL! MMM! OM ZO IN TE BIJTEN!

ARTHUR ...

WEET JE WAT, IK KOOP EEN KILO !
ZOU JE ...
SNOEP
RSTANDI
ET EEN
APPEL

OM KORT TE GAAN, IK KOCHT EEN KILO APPELEN, WANT IK VOELDE DAT IK OP HET GOEDE SPOOR WAS

ANDRIES KREEG ER KIPPEVEL VAN. DE GEDACHTE AAN APPELS EN ZEKER HET IDEE OM ZE OP TE ETEN KON HIJ HELEMAAL NIET VERDRAGEN

KIJK EENS! ZIJN ZE NIET PRACHTIG? EN DAN DIE LUCHT! HMMM!
BRRRRR

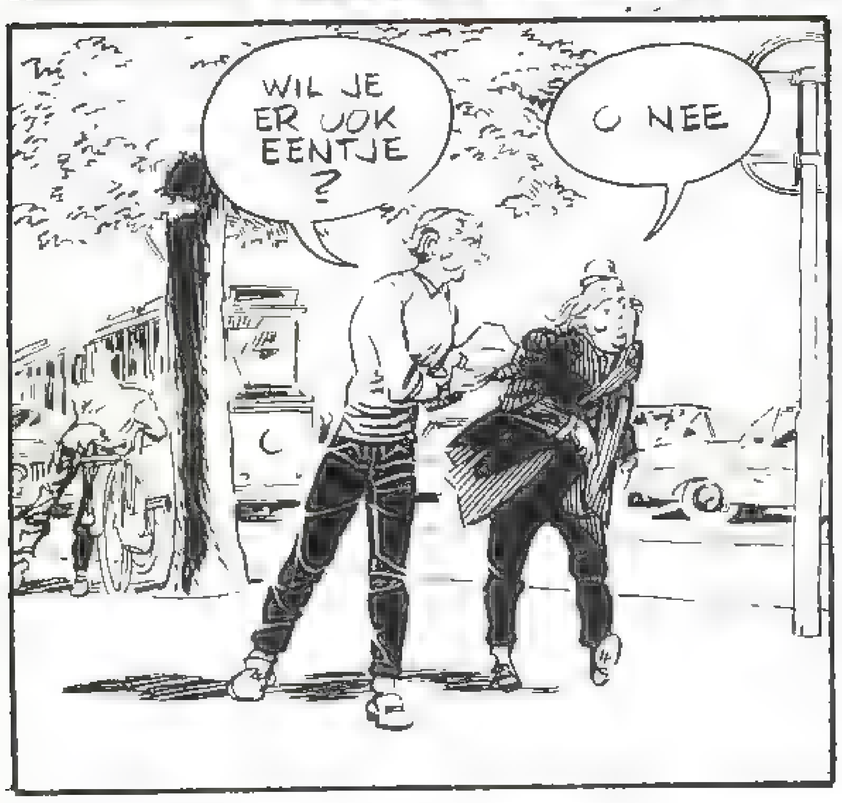
WIL JE ER OOK EENTJE ?
O NEE

NOU, IK WEL !!
NU KOMT HET...

KAAK

ROMROMROM HMMMMMM!!! ROMROM HEERLIJK ROMR

ZEG, JE KUNT ER TOCH WEL TEGEN DAT IK EEN APPEL EET? WAT ZULLEN WE NOU KRIJGEN ?
ROMROM

ARTHUR ... IK ... O, DAT VRESELIJKE GELUID! EERST KLAK, ALS JE EEN STUK AFBIJT, EN DAN DAT ROMMENDE GEKAUW ...

KLAK

ROMROMROM MROMMMMM

KLAK!
IK WORD NIET GOED GELOOF IK

'T ZWEET STAAT OP JE VOORHOOFD- NOU GOED, IK ZAL JE NIET MEER PESTEN- KOM
ST AURANT
KONING

EN IK GING MET HEM EEN CAFÉ BINNEN OM HEM WEER OP ZIJN VERHAAL TE LATEN KOMEN

MIJN APPELS LEGDE IK OP DE STOEL NAAST ME

WEL, HET DUURDE NIET LANG OF ANDRIES KWAM WEER EEN BEETJE TOT ZICHZELF

HÈHÈ - GEK EIGENLIJK, HÈ, DAT IK ER NIET TEGEN KON DAT JIJ EEN APPEL AT... IK WERD ER HELEMAAL NAAR VAN... AARDIG VAN JE OM DIE ZAK APPELS WEG TE LEGGEN, MAAR JE BENT ALTIJD AL EEN GOEIERD GEWEEST, ARTHUR!

DAT ZEI JE ZOËVEN OOK AL

...TOEN JE ZELF NOG EEN APPEL WAS...

BEGIN JE WEER!!

IK BEGIN NIKS, ANDRIES... GEEF HET NOU MAAR TOE... JE MOET DE WAARHEID TOCH ONDER OGEN ZIEN...

OF JE HET WIL OF NIET, JE BENT...

JA, IK WEET HET! IK WEET HET! IK BEN OMGETOVERD GEWEEST IN EEN APPEL!

HIJ WAS ER ECHT KAPOT VAN...

NOU, DAAR KAN IK TOCH OOK NIKS AAN DOEN? IK WEET OOK NIET HOE HET KWAM... HET WAS INEENS ZO... EN INEENS WAS IK OOK WEER GEWOON...

EN NOU GA JE ZEKER ZEGGEN... NOU GA JE ZEKER ZEGGEN...

NOU, WAT GA IK ZEGGEN?

IK HEB NIKS TE ZEGGEN... IK HEB HET ALLEEN MAAR GEZIEN. BEGRIJPEN DOE IK ER OOK NIETS VAN

ARTHUR, IK WEET DAT HET IS GEBEURD, IK WEET HET, MAAR EIGENLIJK GELOOF IK ER GEEN BARST VAN!

MAAR JE HOEFT JE TOCH NIET TE SCHAMEN OF ZO- TENMINSTE, IK ZOU NIET WETEN WAAROM

NEE?! IK WEET EIGENLIJK NIET...

HET OVERKOMT NIET IEDEREEN, ANDRIES

NEE HÈ?! HET GEBEURT VAST ALLEEN BIJ HELE BIJZONDERE MENSEN... DENK JE NIET?

GÒ, MISSCHIEN IS HET EIGENLIJK WEL HEEL KRIMMENEEL!

DE STEMMING VERBETERDE SNEL, EN WE ZATEN ER EEN HELE TIJD...

ANDRIES WAS EIGENLIJK NOGAL IN ZIJN NOPJES, EN HET VREEMDE VAN HET GEBEURDE VERDWEEN AL GAUW NAAR DE ACHTERGROND. TENSLOTTE STOND HIJ OP

IK BEN ZO TERUG

WAT MOET HET VREEMD ZIJN OM OMGETOVERD TE WORDEN IN EEN APPEL... MAAR HET IS NET ALSOF ER BIJ ANDRIES NIETS VAN BLIJFT HANGEN...

IK MOET ME NIET VERBAZEN ALS HIJ HET INTUSSEN ALWEER VERGETEN IS ... DAN BEN IK DE ENIGE DIE HET NOG WEET...

EN HOE HET NOU VERDER GING WEET IK OOK NIET, MAAR IK DENK DAT HET ZO IS GEGAAN...

...DAT UIT DIE ZAK OP DE STOEL NAAST ME EEN APPEL OP DE GROND IS GEVALLEN...

EN DAT EEN KELLNER DIE IN HET VOORBIJGAAN HEEFT OPGERAAPT EN OP M'N TAFEL HEEFT NEERGELEGD...

IN IEDER GEVAL, TOEN IK EVEN LATER OPKEEK SCHROK IK ME ROT...

NEE!! ALWEER!!

ANDRIES! WAT IS ER GEBEURD?!

HOE KOMT DAT NU WEER?!

MAAR ZEG DAN TOCH WAT, ANDRIES!

WAT DOE JE NOU?!

!!

ZIT JIJ TEGEN EEN APPEL TE PRATEN?! VOEL JE JE WEL GOED?

?!

NIET MEER DOEN, HOOR! ZOIETS LOOPT IN DE GATEN, ARTHUR!

KORTOM, HIJ WAS WEER HELEMAAL DE OUDE

ALLICHT

GERRIT STAPEL

ENCYCLOPEDIE

ANDRIES BRANDT

Hoewel Andries Brandt "slechts" één serie strips zelf heeft geschreven en getekend is hij als tekstschrijver belangrijk en kan hij als een van de weinigen hiermee volledig in zijn levensonderhoud voorzien. Als schrijver/tekenaar heeft hij aan tal van Toonder produkten gewerkt en de laatste jaren schrijft hij op free-lance basis teksten voor o.a. Piet Wijn, Carry Brugman, Pusita Campos en Robert Hamilton. Daar hij als tekenaar, met een gedegen Toonder opleiding, de mogelijkheden en de problemen van de tekenaar kent ontstaat er een prima samenwerking tussen beide.
Andries Brandt is geboren op 22-6-1918 in Haarlem. Na de lagere school, mulo en hbs kwam hij terecht bu een bankinstelling, maar dit kantoorleven beviel hem niet en tot 1938 had hij diverse banen o.a. bij een reclamebureau. In 1938 moest hij zijn dienstplicht vervullen en tot mei 1940 bleef hij in het leger. Na zijn afzwaaien werd hij te werkgesteld in een fabriek in Duitsland maar weldra ontvluchtte hij en na een zwerftocht door Duitsland en Nederland dook hij tot het einde van de oorlog onder. Om aan de stripvraag te voldoen lieten drukkerijen vlak na de oorlog door tekenaars stripalbums maken. Op kwaliteit werd niet gelet, alleen de produktie was belangrijk. Andries Brandt wist niets van het beeldverhaal maar hij probeerde het. Tot 1950 hield hij zich bezig met het maken van deze strips, reclametekeningen en cartoons voor Mandril en Die Woche. Als ontwerper van de praalwagens en de feestverlichting voor het 75 jarige bestaan van de Staatsmijnen verhuisde hij naar Limburg. Later werkte hij achtereenvolgens bij de Staatsmijnen en de particuliere mijnen in het kader van de bedrijfskaderopleiding: hij tekende b.v. folders voor de bedrijfsveiligheid en produktie.
In 1955 kwam hij in dienst bij de Toonder Studio's en het eerste halfjaar tekende hij aan koning Hollewijn. Daarna heeft hij aan praktisch alle Toonder produkten korte of lange tijd gewerkt. Als tekenaar en als schrijver.
In deze periode ontstond zijn eigen strip "Holle Pinkel". Deze dagstrip heeft hij enige jaren getekend en geschreven tot Piet Wijn de dagstrip overnam en deze voortzette met de teksten van Andries Brandt. Na enige tijd maakte Piet Wijn er een weekstrip van en ging zelf ook de teksten verzorgen. Harm, Horre en Hella heeft Andries Brandt wel zijn grootste roem bezorgd, hoewel hij deze strip niet zelf heeft getekend. Het idee en de verhalen zijn van hem maar diverse tekenaars, o.a. The King, Jan van Haasteren, G. Mazure en de Engelse tekenaar S. Candell werkten zijn scenario's uit. De strip is verschenen in de Telegraaf en Het Laatste Nieuws.
Van 1963 tot 1972 was hij produktieleider van de stripafdeling van de Toonderstudio's maar in 1972 verliet hij de Toonderstudio's om zich als free-lance schrijver te vestigen in Acquoy. Hij heeft talloze verhalen voor diverse tekenaars geschreven.
De strips waar Andries Brandt als schrijver en/of als tekenaar aan gewerkt heeft zijn de volgende: Horre, Harm en Hella (gepubliceerd in de Telegraaf), Aafje Anders (eveneens verschenen in de Telegraaf), Holle Pinkel voor de bladen van G.P.D., Joris Jofel (getekend door C. Brugman en verschenen in Sjors). In Tina zijn verschenen Jennifer Scott (Piet Wijn), Kitty (Robert Hamilton), Tina en Debbie (Purita Campos).

ENCYCLOPEDIE

BEN VAN VOORN

De hoge kwaliteit van de Toonder produkten, zoals Tom Poes, Panda, Hollewijn en Kappie, is tot stand gekomen en gehandhaafd door het hoge kreatieve peil van Marten Toonder en door de tekenaars, die volledig zijn sfeer, zijn gedachten en stijl aanvoelden en door hun vakmanschap ook dit waar konden maken. Het is de verdienste van Marten Toonder, die bovenstaande stripfiguren kreëerde en terecht zeer nauwlettend de kwaliteit bezag en beziet, dat hij juist die tekenaars heeft aangetrokken die voldeden aan zijn eisen en zo de zeer grote produktie jarenlang op een goed niveau kon brengen en handhaven.
Een van de tekenaars, die op dezelfde "golflengte" zat, is de tekenaar Ben van Voorn.
Hij is geboren op 5-11-1927 te Ildenwolde (bij Groningen), waar hij tot zijn achttiende heeft gewoond. Zoals vele aspirant tekenaars stelden zijn ouders de eis dat hij eerst een vak zou moeten leren. Na de lagere school volgde hij enige jaren de hbs. Tot 1946 werkte hij als leerling op de lithografie afdeling van een drukkerij in Groningen. Zaterdags volgde hij lessen op de Grafische school in Zwolle en in de avonduren volgde hij de avondacademie. Reeds in deze periode boeide het medium strip hem en hij maakte er een, zonder te denken aan publicatiemogelijkheden. Het lukte hem om deze strip "Tom Tippel" te plaatsen in de kinderbijlage van de Libelle. Hij maakte twee verhalen die beide eveneens in Källe verschenen, het kinderblad van de Duitse Libelle. Tom Tippel was voornamelijk geinspireerd door de Tijs IJs afleveringen, pas jaren later kwam hij er achter dat Tijs IJs van Marten Toonder was. Na het behalen van zijn diploma nam hij onmiddellijk ontslag en hij ging reizen: Lopend en liftend trok hij door zuid-oost Nederland, Duitsland en Midden-Engeland. Hij voorzag in zijn levensonderhoud met de verkoop van tekeningen die hij ter plekke maakte en verkocht. In 1948 kwam hij via een advertentie bij de Toonder Studio's terecht, waar hij met een korte onderbreking tot 1955 in vaste dienst bleef. Hij tekende, inkte tal van Toonderprodukten, zoals b.v. Panda en Tom Poes. Hij verzorgde talrijke illustraties en tekende voorplaten voor het Tom Poes weekblad. Voor Henk Kabos tekende hij diens kreatie Tekko Taks, o.a. Matta Grosso I en II. In 1952 trouwde hij (hij heeft 5 kinderen) en ging hij in Ouderkerk a/d Amstel wonen. Tot 1957 woonde hij daar en in 1957 verhuisde hij naar Yde (Drente). Vanaf 1955 werkte hij free-lance en zijn belangrijkste opdrachtgever was in de eerste periode de Toonder Studio's. Zo maakte hij alleen of met andere tekenaars in overleg met Marten Toonder diverse reclamestrips, ook tekende hij illustraties voor de boekuitgave Koning Hollewijn en de rechten van de mens. Vanaf 1957 tot ongeveer 1969 heeft hij voornamelijk de achtergronden van de Tom Poes dagstrip getekend. Hij heeft naast Tom Tippel nog een drietal stripfiguren verzonnen en van alle drie een aantal stroken of een verhaal getekend (Donky Schot - een gagstrip, Piet Mosk - een gagstrip en het verhaal Pip en de gouden sleutel). Deze zijn pas in 1975 gebundeld en uitgegeven door Nico Noordermeer/Harlingen.
Naast het Toonderwerk illustreerde hij veel leerboeken voor de basisschool: leesboek-

Jan van Haasteren tekende Opa en Bartje (verschenen in Engeland) en Polletje Pluim (verschenen in Prinses). Voorts heeft hij verhalen, scenario's c.q. tekeningen gemaakt voor: Tom Poes, Olle Kapo en Panda, Kappie, Birre Beer, Sim en Pans, Hollewijn, Tijloos, Joris Valkenier en Marion. Voor G.P.: Donald Duck, Oom Dagobert, Wolfje, Hiawatha, Fred Flintstone, De Jetsons, Steenrakkertjes en Yogi Bear. Voor Bonnier (Stockholm) Pelle Svanslös, Kauka Verlag (München), Fix und Foxi, Lupo, Oma Eusebia, Onkel Fax, Pauli, Prof. Knox, Tom und Biber en Die Pichelsteiner.

HORRE, HARM EN HELLA ZERKENSTEIN

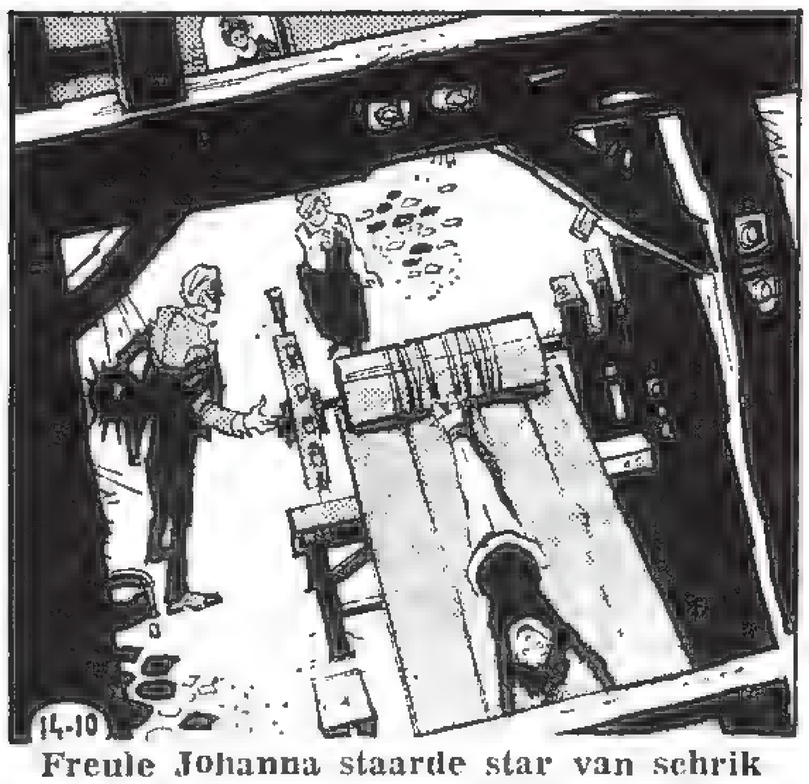

Freule Johanna staarde star van schrik naar de pijnbank en naar de menselijke figuur, die schelle kreten uitstootte. Horre glimlachte echter en klopte tevreden op het hout. Geen van beiden had in de gaten dat Hella, die op de kreten was afgekomen, in de deuropening stond. Met gefronste wenkbrauwtjes luisterde zij naar Horre, die zei:

„En hoe vindt u het, mijn lieve freuletje? Dit lijkt me toch wel een aardige attraktie... en nog historisch verantwoord ook!"

De freule antwoordde bevend: „Maar meneer Grins... dat is uw dochter Ze doet soms wat kattig, maar... maar is deze straf niet te erg?"

Horre keek even verbaasd, maar toen ed er 'n begrijpende trek over zijn gezicht.

„Maar mevrouwtje!" zei hij vertederd. „Dit is Hella niet... dit is maar een pop met ingebouwde blaasbalg, die kermt als de lucht erdoor gepompt wordt. Het leek me gewoon wel grappig om dit ding het uiterlijk van mijn dochtertje te geven."

Na deze uitleg vond freule Johanna het

jes (methodes), rekenboekjes en geschiedenisboekjes. Tevens heeft hij lange tijd cartoons gemaakt voor het blad "de commerciële club" en enkele voor de Haagse Post. Ook verzorgde hij de illustraties bij de kinderverhalen in o.a. de Margriet. Maar in 1969 werd dit alles hem te veel en hij maakte een lange reis door het middenoosten en Nrd. Afrika. Nadien heeft hij zich volledig toegelegd en met sukses op het vrije schilderen en tekenen.

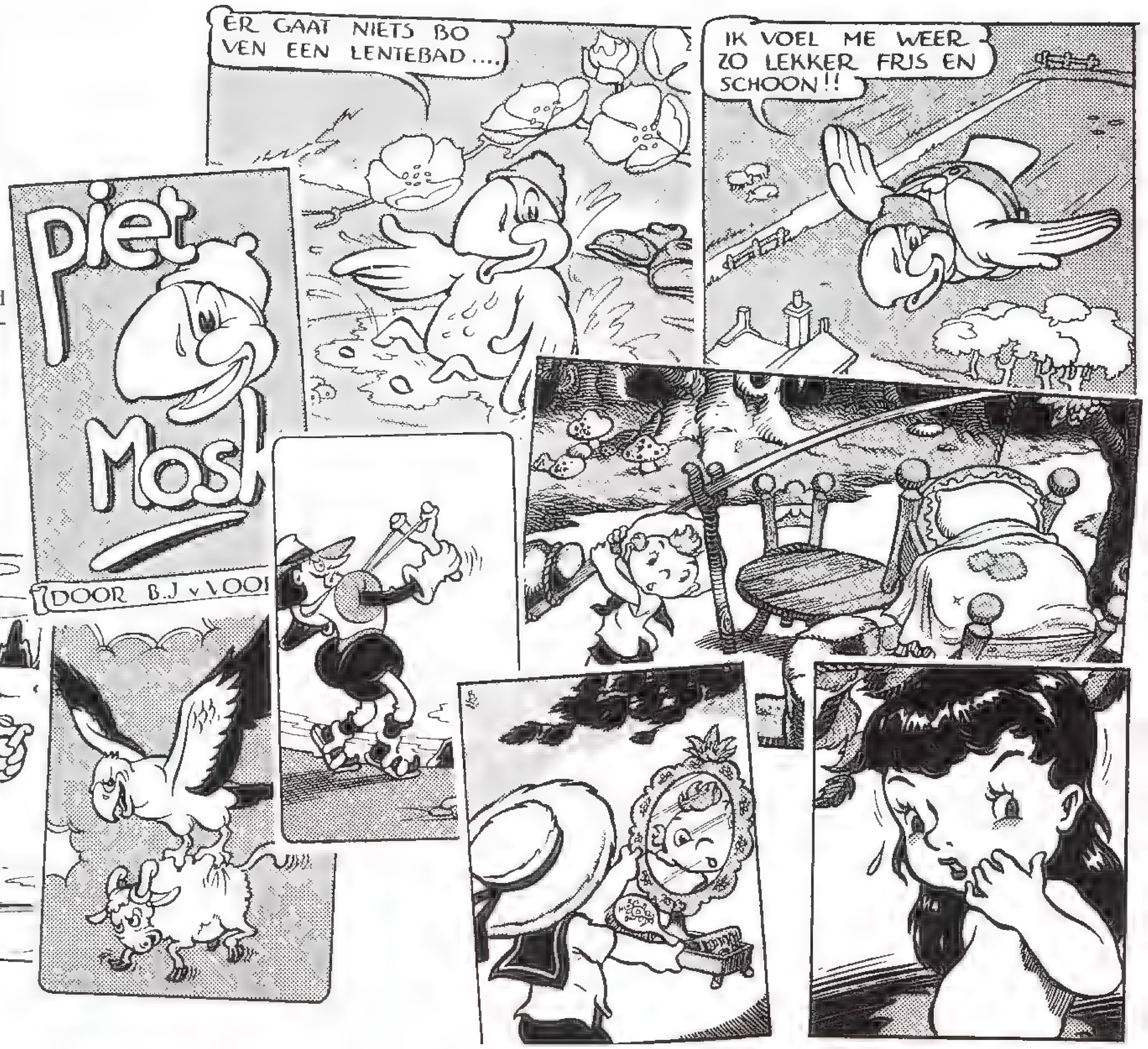
ER GAAT NIETS BO VEN EEN LENTEBAD....
IK VOEL ME WEER ZO LEKKER FRIS EN SCHOON!!
Piet Mosk
DOOR B.J v VOOI
IK HOOP DAT UW VOLGEND AVONTUUR GEEN PIJN DOET SIGNOR DONKY!

BESTUURS MEDEDELINGEN

GOEDKOPER NAAR HET THEATER
GOEDKOPER NAAR HET CONCERT
GOEDKOPER NAAR HET CABARET
GRATIS NAAR HET MUSEUM
ABONNEMENTEN OP WEEKBLADEN GOEDKOPER
ABONNEMENTEN OP TIJDSCHRIFTEN GOEDKOPER
VOOR IEDER VAN 16 TOT EN MET 25 JAAR
CJP...

Het Stripschap heeft op 15-3-1975 een brief over illegale Bommeluitgaven aan haar relaties gezonden, welke brief wij als open brief in Stripschrift opnemen.

De legale Bommelreeks, een uitgave van De Bezige Bij in samenwerking met Het Stripschap.

15 maart 1975 is de legale Bommelreeks van start gegaan. Deze uitgave zal gekontinueerd worden en met een frekwentie van 6 sets (12 boekjes) per jaar, hopen wij alle oude verhalen te kunnen publiceren.

Het "bestaansrecht" van de illegale uitgaven is door deze legale uitgaven definitief vervallen en verwachten wij van u (voorzover u dat deed) dat u geen nieuwe illegale Bommeluitgaven (zo deze al mochten uitkomen) zult propageren, inkopen of verkopen.

Het Stripschap heeft zich verplicht de levering aan die van haar relaties, die eventueel nieuw uit te komen illegale Bommeluitgaven propageren, inkopen of verkopen, te staken.

Met illegale Bommeluitgaven worden bedoeld alle verhalen, die ooit zijn verschenen in de kranten, tijdschriften enz. alsmede boekuitgaven in de ruimste zin van het woord, en welke zonder toestemming van de auteur worden uitgegeven.

De Bezige Bij zal namens Marten Toonder bij eventuele nieuwe illegale Bommeluitgaven krachtige akties ondernemen tegen vervaardigers, propagandisten, inkopers en verkopers.

Hans Stoovelaar,
Postbus 104,
Uithoorn.

KENT U DE STRIPANTIKWARIATEN?

Amsterdam:
Drukwerk
Mauritskade 113
Lambiek
Kerkstraat 104
Plaatjes-Boekjes
Joos-Banckersweg 27
Richard
Rombout Hogerbeetsstraat 78

Den Haag:
De Blauwe Lotus
Klimophof 3 en
Leyweg 1244
Panda
Frederikstraat 151

Rotterdam:
Nero
Zwaanshals 215
Old Comic House
Frits Ruysstraat 28
Wammes Waggel
St. Mariastraat 3

Bussum:
Wammes
Laarderweg 10

Dordrecht:
Sjors
Voorstraat 371

Groningen:
Henkus en 10
Eeldersingel 10

Haarlem:
De Jacobijn
Jacobijnestraat 10

TANTE LENY PRESENTEERT

WEGENS SUKSES GEPROLONGEERD.

Terwijl naties wankelen en de aarde op haar grondvesten schudt, weet een handvol vastberaden tekenaars een bijna onmogelijke opgave te volbrengen:
Tante Leny presenteert!
– een meesterlijk tijdschrift voor meesterlijke mensen
een absolute must voor alle stripfanaten.
Normale abonnementsprijs

300.000 CJP-HOUDERS IN NEDERLAND

Op 19 april vond de uitreiking plaats van het 300.000ste (driehonderdduizendste) Cultureel Jongeren Paspoort en wel in de kaasstad Alkmaar. De gelukkige was Paula Bijpost, oud 22 lentes uit Bergen en "triest detail" momenteel werkloos.

De Direkteur-Generaal van het Ministerie van C.R.M., de Heer Hotke overhandigde het Paspoort. Momenteel bezit 10% van het aantal jongeren tussen de 15 en 25 jaar een paspoort, wat toch wel een bizondere prestatie is voor een vereniging, die voortkomt uit een oorspronkelijk Amsterdams initiatief van 1961 en pas landelijk georganiseerd werd in 1971.

Namens Het Stripschap werd aan Paula een abonnement gegeven op de Tom Poesboekjes en namens Thespa een abonnement op Stripschrift. Het bleek bovendien dat de Heer Hotke een enthousiast Tom Poeslezer was.

Na het officiële gedeelte barstte een uitgebreid feestprogramma in Alkmaar los, begeleid door enige aktiegroepen en de regen.

Hans Stoovelaar

---

f 9,50 voor 7 nummers.
Leden van Het Stripschap en abonnees van Stripschrift betalen tijdelijk voor een introduktieabonnement de gereduceerde prijs van slechts f 7,50 voor 7 nummers.
Tevens ontvangen nieuwe abonnees een gratis TLP affiche.
Deze speciale prijs geldt tot 1 juli 1975.
Betaling over giro 3291121 Penn. Het Stripschap Speciale Uitgaven, Postbus 104, Uithoorn met vermelding T.L.P.
Hans Stoovelaar

LEDENKORTINGEN

Het Stripschap stelt zich ten doel de waardering te bevorderen van de strips. Ook de Stripantikwariaten werken aan dit doel mee en naast een zakelijke instelling is bijna overal een ideële doelstelling aanwezig. Gewaardeerde publikaties als *Strip voor Strip*, *Professor Pi en Bommelbibliografie* zouden anders nooit het daglicht hebben gezien.

Het zou erg fijn zijn, als alle stripliefhebbers niet alleen hun oude strips, maar ook hun nieuwe strips bij de Stripantikwariaten kopen. Bovendien ontvangen *Leden van het Stripschap*, (behalve bij Lambiek en Wammes), op vertoon van hun Stripmaatschapskaart *10% korting*.
H.S.

BOMMEL-UITGAVEN

De legale Bommelreeks, uitgave van De Bezige Bij in samenwerking met Het Stripschap. Een uitgave, goedgekeurd door het Ministerie van C.R.M.
De 1e set van 2 boekjes (set A) verscheen 10 maart en bestaat uit:

MV-5 De Drakenburcht
MV-16 De Bergmensen
Op 9 april verscheen de 2e set van 2 boekjes (set B) bestaande uit:
MV-6 Het Verdwijneiland
MV-17 Het geheim van het Noorderlicht.
17 juni volgt de 3e set van 2 boekjes (set C) en wel:
MV-7 De Reuzenvogel
MV-22 De Meesterschilder
De winkelprijs is f 7,50 per set van 2 boekjes.
Houders van een CJP-paspoort kunnen zich bij hun CJP-buro opgeven en betalen de gereduceerde prijs van f 6,50 per set.
Abonnees van Stripschrift betalen bij voorintekening f 5,50 per set.
De voorintekening sloot 1 februari.

Spijtoptantenabonnees en Nieuwe Abonnees kunnen zolang de voorraad strekt nog inschrijven door het overmaken van f 16,50 voor 1 serie van set A-B-C op postgiro 3291121 t.n.v. Penn. Het Stripschap Speciale Uitgaven, Postbus 104, Uithoorn.

BELANGRIJK NIEUWS!

De Bommeluitgave is enthousiast ontvangen en het doet ons genoegen te kunnen meedelen, dat de uitgave wordt gekontinueerd en wel met een 2-maandelijkse frekwentie. Najaar 1975 verschijnen 3 nieuwe sets van elk 2 boekjes, namelijk in augustus, oktober en december. Iedereen, die momenteel staat ingeschreven ontvangt een vervolgacceptgirokaart, welke bijgesloten wordt bij set C, die in juni wordt verzonden. Betaling voor de nieuwe serie gaarne vóór 1 augustus. Zit u financieel moeilijk, dan gelieve u zelf t.z.t. een giro uit te schrijven voor 2 sets of voor 1 set.

WENSEN

Iedereen, die wensen heeft voor de uit te geven verhalen, gaarne een briefkaartje (géén brief svp) met opgave titels met MV-nummer.

De nieuwsrubriek staat onder redaktie van Kees de Bree, Kinkerstraat 59, Amsterdam. Tel. 020/16 98 33

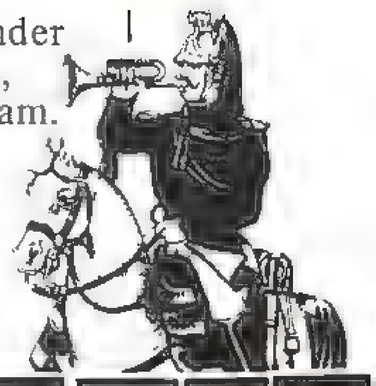

NIEUWS

PEANUTS

"Win a few, lose a few" is de titel van het laatste bij Holt, Rinehart en Winston verschenen boekje met Peanuts. Snoopy's schrijverschap en Rerun's overpeinzingen achter op de fiets van zijn moeder zijn de belangrijkste onderwerpen. Prijs in Ned. f 7.–.
In de Engelse serie Knight Books is overigens een reeks Peanuts boekjes in zachte pastelkleuren verschenen. De strips zijn merendeels selecties afkomstig uit verscheidene pockets van de Amerikaanse uitgeverij Holt, Rinehart en Winston. Leuke boekjes in mooie kleuren waarin de originele strips, dus geen kinderbewerkingen. Al verschenen zijn: "Snoopy in Springtime" en "Colourful Charlie Brown". Prijs per deel (32 pag.) is f 3,90.

KAARTEN

Gebr. Spanjersberg BV, Hoogstraat 52, Rotterdam, brengt een serie strip-ansichtkaarten uit met bekende Oberon-helden. De serie omvat: Archie de man van Staal; Billie Turf, het dikste studentje ter wereld; Bobo en tot slot De wondersloffen van Sjakie. Van elk figuur zijn er 5 stripkaarten. Voor wat Bobo en Billie Turf betreft vertonen de kaarten een afgeronde gag terwijl de Archie en Sjakie-kaarten een fragment laten zien van de in Sjors weekblad rond deze figuren gepubliceerde verhalen. Bij Archie is op de kaart steeds een proeve van de kracht van de Man van Staal te zien terwijl we bij Sjakie steeds een hoogtepunt uit een van zijn vele voetbalwedstrijden kunnen aanschouwen.

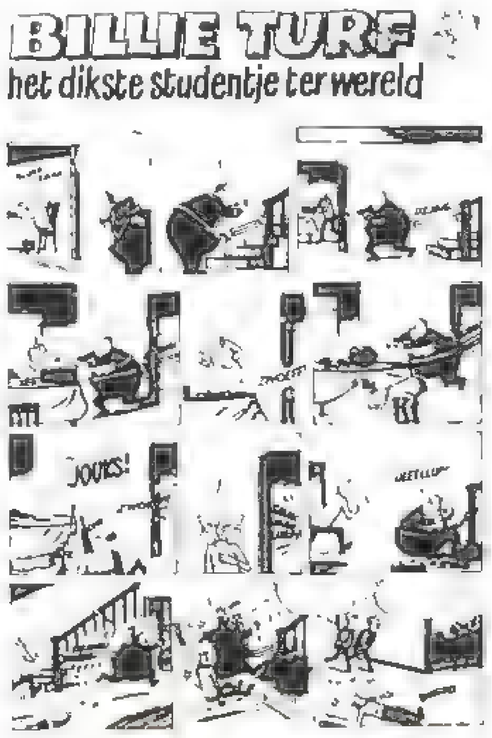

TELBOX

In Pep nr. 15 (1975) meldt een vriendelijke Bart Pichal dat hij en zijn vriend een blaadje hebben gemaakt dat Telbox Comics heet. Hij spoort een ieder die geïnteresseerd is aan om een proefnummer aan te vragen, hetgeen kan geschieden door een brief(kaart) te sturen naar Bart Pichal, Hollebeekstraat 198, 2710 Hoboken (België). Als alle Pep- en Stripschriftlezers Bart een kaartje sturen, kan hij zijn lol op.

KUIFJE

De strips die in Kuifje pocket nr. 7 zijn opgenomen zijn niet bepaald om naar huis te schrijven, dat wil zeggen de combinatie is niet denderend. Lange strips van o.a. Toenga, Barelli, Kleester en Magellaen. Verder Mycroft en Klaxon, Robin Hood, Cedric (een ridderverhaal vol anachronismen), Benjamin en Max. Ook is een verhaal (geen strip) opgenomen van De Panters, geschreven door J. Acar verlucht met tekeningen van E. Aidans. Acar heeft wel gebruik gemaakt van de namen die Greg de meisjes meegegeven heeft. Het 2e deel van De Panters zal in Kuifje pocket 8 komen. Prijs f 2,95.

DICK BOS

Dat Dick Bos een rakker is, wisten we reeds uit zijn stripavonturen. Hij is nu echter wel heel diep gezonken. Hij breekt in, nodigt blonde meisjes uit voor een slaapmutsje en springt van balkonnen af, uitsluitend om maar te kunnen drinken. Het liefst Plantinga kruidige Beerenburg, tenminste als we de advertenties mogen geloven. Er zijn er bij elkaar een stuk of 6. Dat de advertenties aanspreken mogen wij opmaken uit het feit dat mensen uit onze omgeving die vroeger uitsluitend jonge-ijs dronken zijn overgestapt op de Beerenburg.

ADVERTENTIE

FRANS PIET

"Frans en de Rebellenclub, een portret van Frans Piët" is de titel van het 40 minuten durende tv-portret dat door de AVRO werd gemaakt en dat op 28 juli om een uur of half 9 zal worden uitgezonden. Frans Piët die in februari zeventig jaar is geworden ontpopt zich in dit programma als een uitermate bescheiden man die voor hetzelfde geld musicus in plaats van tekenaar had kunnen worden. Het is een film van Jan Kelder en Kees de Bree, van wie u zich Jan Kelder ongetwijfeld nog zult herinneren als de producer van de "Stripkwis" programma's die enkele jaren geleden door de AVRO werden uitgezonden.

REAL FREE PRESS

Bij Real Free Press zijn enkele juweeltjes van boekjes te koop: The Spirit, deel 7. Een uitgave van Warren Publishers. Prijs f 6,90. The Daily Spirit, deel 1 en 2. Een uitgave van Real Free Press zelf. In deze deeltjes zijn de doorlopende dagstrips opgenomen die door Wil Eisner's assistenten zijn gemaakt in de tijd dat hij in dienst moest.

Doorlopende strips dus niet zoals de Sundaypaper-uitgaven afgeronde gehelen van 7 pagina's. Prijs per deel f 6,– plus porto f 1,10. Verder een bundel met gagstrips van Skippy, een ondeugende snaak in de geest van Pietje Bell, getekend door Percy Crosby. Prijs f 5,25 plus f 1,10 porto. Erg mooi zijn ook de dikke, gebonden uitgaven van Nostalgia Press die nu Flash Gordon en Prince Valiant in pastelkleuren hebben gedrukt. Van Flash Gordon zijn verschenen: deel 1 "The Planet of Mongo" met de allereerste stappen en moeilijkheden van deze SF-held en deel 2 "The Waterworld of Mongo" waarvan een deel al eerder in zwart wit bij Nostalgia en bij Bruna is verschenen.
Evenals de Valiant boeken is de prijs per deel f 39,65. Tot slot het pronkstuk van R.F.P., "De Papalagi", redevoeringen van Tuiavii Tiavea, 'n Zuidzee opperhoofd, wiens redevoeringen vergezeld gaan van een strip die door de nauwkeurigheid en tijdsduur waarmee hij gemaakt is, het levenswerk van Joost Swarte genoemd kan worden. Dat alles in zijn eigen, aparte stijl (zie illustratie). Het is de jubileumuitgave van het 10 jarige bestaan van R.F.P.

ORDER THEM PREPAYED WITH A PERSONAL CHECK, OR BY POSTAL CHECK.
DEALERS! BOOKSHOPS 30% DISCOUNT ON ORDERS BY MINIMUM OF 4 COPIES FROM ONE TITLE!
NUMBER 6 ff 5,75 + 1,10
NUMBER 1 ff 3,45 + 1,10
NUMBER 2 ff 5,25 + 1,10
THE SPIRIT
EISNER, WILL, "THE DAILY SPIRIT NR. 2" ff 6,00 + 1,10
Real Free Press for solid facts!
"MONKEY SUBDUES THE WHITE-BONE DEMON"
TRANSLATED BY MARTIN BEUMER
ADAPTED BY WANG HSING-PEI
DRAWINGS BY CHAO HUNG-PEN & CHIEN HSIAO-TAI
BI-LINGUAL
116 PAGES PAPERBACK
FOR THE FIRST TIME IN THE WESTERN WORLD
ff 12,50 + 2,00
The World of the Wizard King
ENGLISH ff 2,50 + 1,10
THE BEST IN COMICS!
A MESSAGE FROM THE PUBLISHER.
AS A NON-PROFIT ORGANIZATION, OCCUPIED WITH THE PUBLICATION OF GOLDEN AGE GRAPHIC MASTERPIECES, WE ARE OF COURSE IN NEED OF FINANCIAL SUPPORT. THEREFORE: SUPPORT THE REAL FREE PRESS FOUNDATION BY WAY OF DONATIONS, BOOKORDERS AND SHOPSALES. THANK YOU!
IN 1975:
DE PAPALAGI
Maison-Modes
GORDELDIER
JIM FRANKLIN'S "ARMADILLO Nº 3" ff 2,30 + 0,75
"MAH FELLOW AMERICANS"
ff 12,50 + 2,00
REAL FREE PRESS
PUBLICATIONS ARE AVAILABLE FROM OUR SOLE ADDRESS
REAL FREE PRESS INTERNATIONAL, OUDE NIEUWSTR. 10, AMSTERDAM, NETHERLANDS
IN DUTCH. ILLUST.: JOOST SWARTE. TEXT: TUIAVII VAN TIAVEA

Voor bovengenoemde uitgaven en voor nog veel meer fraais is het adres dat u goed in het hoofd moet prenten: OUDE NIEUWSTRAAT 10 te Amsterdam. Gem.giro van Amsterdam R. 14916.

TIJDSCHRIFT-ARTIKELEN

In de HAAGSE POST nr. 14 (5-4-1975) staat een lang artikel van 4 pagina's over detective-strips en de veranderingen die zij in de loop der jaren hebben ondergaan. Dick Bos, Rip Kirby, Secret Agent 9, The Spirit, Dick Tracy, Modesty Blaise en noem maar op; ze komen allemaal ter sprake. De Haagse Post met het artikel "Rip Kirby laat zich tegenwoordig verwennen door hoela-meisjes" kost f 2,– en is te verkrijgen door storting van dit bedrag op postgiro 3269360 of gem.giro van A'dam H 32900.

In de VOLKSKRANT van zaterdag 12-4-1975 staat een kort afscheidsartikel over de strip Moem onder de titel: Dertig jaar Moem: Van een préoidipale sfeer tot een weerzinwekkend rund". Prijs van een los nummer f 0,50.

In de TELEVIZIER nr. 10 (8-3-1975) staat naast de inmiddels verouderde programmagegevens een interessant fotoportret van Jean Dulieu, de vader van Paulus de Boskabouter. Leerzaam en toch leuk, al die oude foto's van Jean. Prijs van een los nummer f 1,15. Informatie betreffende nabestellingen telefoon: 02150-40951.

In VRIJ NEDERLAND, d.w.z. in het speciale boekenbijvoegsel nr. 16 (19-4-1975) een artikel over Lyonel Feininger, o.a. de tekenaar van Wee Willie's Winkie's. In dit nummer eveneens het artikel "De underground bestaat nog" waarin Martin Beumer en Olaf Stoop zich uitlaten over de productie en import van de Real Free Press. Prijs f 2,– Te storten op postgiro 135176 of gem.giro van A'dam V 900.

In DE NIEUWE LINIE van 16 april 1975 het artikel "De verpletterende opmars van de patat-lectuur" over het niveau van de bij Oberon ondergebrachte stripbladen. Prijs f 2,–.

Jijé

Onlangs werden te Brussel de felbegeerde striponderscheidingen, de "Prix St.Michel" uitgereikt. Eensgezindheid onder de jury. Met algemene stemmen ging de prijs naar de meesterlijke tekenaar Jijé (Joseph Gillain) voor zijn Wild Weststrip "Jerry Spring" die zich de laatste tijd in een hernieuwde, levendige belangstelling mag verheugen. Op de foto ziet u de triomferende Jijé wapperen met de oorkonden waarop andere striphelden zijn afgebeeld. Bij diezelfde gelegenheid ging ook een prijs naar het Robbedoes-duo Berck (tekenaar) en Cauvin (scenarist). Zij kregen voor hun strip Sammy, de prijs voor het beste humoristische verhaal.

BAARD & KALE

Van de mooi-weer-detectives Baard en Kale is bij uitgeverij Dupuis het 22e album verschenen onder de titel "Graai naar de macht" door Will en M. Tillieux. Er zijn veel clichégrappen en onderwerpen, die reeds in vorige albums zijn behandeld, in het verhaal verwerkt. Grapjes als de twee mensen die hartelijk op elkaar afstormen en dan langs elkaar heenlopen omdat de één iemand wil begroeten die achter de rug van de ander staat of Kale die dromerig op een deur klopt en door blijft kloppen als de deur opengedaan wordt en er iemand in de deuropening staat. Tja. En dan het verhaal waarin een krankzinnige geleerde en zijn producten, reuzen robots, de mensheid belagen zal de Baard en Kale kenner makkelijk kunnen plaatsen. Bij elkaar is het toch een aardig geheel. De bikinimeisjes doen door hun popachtigheid wat erg kinderlijk aan maar de poging om Kale wat meer menselijkheid te geven door hem verliefd achter een donkere schoonheid aan te laten hollen is te prijzen al is die poging op zich genant. Van dit vreemde tweetal zijn tevens de delen 5 "Stomp komt terug", 6 "Hokus Pokus Pas" en 7 "Spurten" herdrukt en dat is niet gek want deze verhalen (door Will en Rosy) begonnen zo langzamerhand flink prijzig te worden in de antikwariaten vanwege hun zeldzaamheid. In "Stomp komt terug" helpen Baard en Kale de eigenaar van een scheepswerf tegen Stomp die een ultramoderne glijboot met plannen en al wil stelen. Veel spanning in het duister op het privé-eiland van de scheepsbouwer.
In "Hokus Pokus Pas" is meestermisdadiger Stomp werkzaam als kunstdief. Het speurdersduo moet het hier behalve tegen Stomp ook opnemen tegen de politie die hen ten onrechte voor smokkelaars en dieven houdt. In "Spurten" zien we Baard en Kale bij de zwaarste autorally ter wereld, de Zuid-Amerika race. Zij hebben de bescherming op zich genomen van de coureur Morel die de wedstrijd beslist wil winnen met zijn nieuw type auto. De gangsterbende van Stomp wil dit echter verhinderen en wil zich tevens meester maken van de auto. Deze drie albums zijn jeugdwerk van Will (Willy Maltaite) die zijn Baard en Kale tot vandaag aan de dag trouw bleef ondanks regelmatige wisseling van scenarioschrijvers. Prijs van een album f 4,95. (KdB)

STRIPFLITSEN

Jan van Erp ooit steunpilaar van Pep en Baberiba heeft na het mislukken van dit laatste blad (wat heet mislukken) zijn loopbaan in het stripwezen verwisseld voor een baan bij het damesblad VIVA. In een brief aan 1 van de 174 mensen die hij op droeve toon zijn transfer mededeelt citeren wij een enkele trieste passage, zuiver om te tonen dat het leven geen pretje is: "Mijn allersomberste verwachtingen zullen nu wel de één na de ander werkelijkheid worden: ik raak verslaafd aan de drank, trouw, word dik en moeilijk ter been, zal wel nooit banjo leren spelen, en word V.N.U.-direkteur". Inderdaad verschrikkelijk ! ! !
Sterkte Jan!

Bij uitgeverij Rossel, Warmoesstraat 157 te Brussel zijn verschenen: Richard Bantam, Agent van de planeet Aarde door A.P. Duchateau en H. Decoster. Een krukkig getekend SF-verhaal steunend op de sprookjespilaar der 7 moeilijkheden die overwonnen moeten worden wil de held triomferen. Er is hier en daar een blote boezem getekend om het geheel wat luchtiger te maken maar vrolijk worden doet het niet. Yalek, "Het rijk van de angst" door Ch. Denayer & A.P. Duchateau. Auto's, gevaar en slecht tekenwerk dat kan u in dit album verwachten. Prijs per deel f 3,95.

Het boek "Beeldenstorm! ", een anthologie van het Beeldverhaal (1968-1974) waarin de ontwikkeling van de strip van vermaaksartikel tot politiek wapen beeldend door Steef Davidson wordt beschreven zal later verschijnen dan de bedoeling was daar de auteur door activiteiten in de Amsterdamse Nieuwmarktbuurt zijn werk aan het boek enige tijd heeft moeten laten liggen. Beeldenstorm wordt nu eind juni verwacht bij uitgeverij Tango.

In het Stripschrift waarin het boek "Artsy Fartsy Funnies", geschreven door Hugo van Baren en Patrick Rosenkranz, is besproken zijn we vergeten te vermelden dat het boek f 10,– kost en te bestellen is bij uitg. Paranoia, Laren (N.H.), door het verschuldigde bedrag over te maken op postgironummer 2069168.

Na de 90 zorgelijke tekeningen heeft Peter van Straaten opnieuw een bundel vol treurigheid volgetekend. Het boek verschijnt onder de titel "Het blijft tobben" bij uitgeverij Van Gennep.

De Amro-bank heeft een gratis boekje uitgegeven: "De Amro-privérekening", een handleiding met welwillende medewerking van heer Olivier B. Bommel. Dit drukwerkje is verluchtigd met een aantal illustraties van Bommel en vrienden.

Arman en Ilva hebben hun avonturen in het Nieuwsblad van het Noorden gestaakt, aldus zegsman Eric Hoek, hetgeen doet vermoeden dat ze het bijltje er voorgoed bij hebben neergelegd. Niets is minder waar. Gerrit Stapel zet de strip voort. Mooi, maar tragisch dat we het mooie tekenwerk van The Tjong Khing moeten missen.

Bij uitgeverij Amsterdam Boek verschenen Donald Duck pocket nr. 10, getiteld: "Donald Duck en de Verdubbel-Spiegel". Veel lange en doorlopende Duck verhalen, wisselend in kleur en zwart wit. Dat er meerdere tekenaars aan het werk zijn geweest is het duidelijkst te zien aan de snavel van Donald Duck en de neefjes. Nu eens lang, breed en echt eend-achtig dan weer kort, rond en typisch oliebol-achtig. O goede oude Barks tijd, waar ben je gebleven.
Kom terug Donald, we need you more than ever!

VERSCHENEN:

Bij Uitgeverij Amsterdam Boek het 20e ASTERIX-album "Astérix op Corsica" door Goscinny & Uderzo. Een redelijk verhaal waarin vele oude hoofd- en bijfiguren uit vorige verhalen bijeen worden gebracht op het feest ter herdenking van Gergovia. Overigens alleen als decor want Asterix en Obelix gaan met een door de Romeinen gevangen Corsicaan mee om nobele zaken te regelen. De grappen in dit verhaal werken wel eens remmend omdat ze soms over een hele pagina zijn uitgesmeerd. Asterix is de best verkochte strip van Nederland. Hoe lang nog? , want de kleurendruk is werkelijk erbarmelijk slecht. Dat helpt zelfs een goede strip de vernieling in. Prijs f 4,50.
Bij dezelfde uitgeverij ook het

1e album van RAHAN, "Het wonder van Kaha" door R. Lecureux (tekst) en A. Chéret (tekeningen). De blondharige bodybuilder Rahan staat even onbevangen tegenover het leven als Tarzan in zijn jonge jaren. Derhalve moet hij ook dezelfde beproevingen ondergaan. In dit album vecht hij met een haai, een antilope, een aapmens, een panter en een buffel. Zijn vindingrijkheid toont hij door het zeilschip uit te vinden en vuur te maken door 2 stenen op elkaar te slaan. Er zijn tekeningen uit dit album die exact hetzelfde zijn als uit oude verhalen van Burne Hogarth's Tarzan terwijl het voordelig uitstallen van de spierbundels het belangrijkste lijkt te zijn. Een verhaal is echter ver te zoeken. Prijs f 4,50. Dezelfde prijs voor het ROODBAARD album "Muiterij op de Oceaan" door Charlier (tekst) en Hubinon (tekeningen) waarin zo te zien de hele vriendenkring van Buck Danny op schepen rondholt. Toch wel sfeervolle spannende taferelen en een goede plot.

Uitgeverij Dupuis brengt het 11e album vol gags van de door de Robbedoeslezers meest gewaardeerde strip "Bollie en Billie" door Roba. Titel: "Hondje-over". Het is een greep uit de laatst verschenen gags van de ruim 700 strips die Roba al heeft getekend. In dit album weer de meest vreemde gebeurtenissen van het hondje Billie en zijn jeugdige baasje Bollie. Een olifant thuisbrengen en een heel politiecorps in staat van alarm brengen door het knorren van je buik, is ten slotte niet voor iedereen weggelegd. Prijs f 4,95. De MINI-MENSJES album 3 "Soldaten uit het Verleden" door Seron en Hao. Grote ontzetting bij de mini-mensjes die sinds jaar en dag ongestoord, ver van de grote mensenwereld leven, als er plotseling andere mini-mensjes, waar niemand het bestaan van wist, in overjarige vliegtuigen de aanval inzetten. Een afdoende verweer blijkt niet eens noodzakelijk daar de aanvallers zichzelf meer kwaad aandoen met hun verouderde wapens. De aanvallers zelf blijken ook wat verouderde ideeën over het stichten van een Groot Rijk te hebben. Het verhaal is geheel getekend in de rubberen stijl van Franquin. Wat heet, de figuurtjes lijken natuurgetrouwe kopieën van Robbedoes en Kwabbernoot. Buiten dat zijn de situatiegrappen aardig en goed gedoseerd. Prijs f 4,95.

Bij Uitgeverij Tango het 7e album met verhalen van ERIC DE NOORMAN. In "De Banneling van IJsland" zijn behalve het titelverhaal ook opgenomen "Het land der witte mannen", "Het loon der hebzucht" en "De verloren Viking" ofwel de verhalen 41 t/m 44, waarin opnieuw uitmuntende staaltjes van tekenkunst aantonen dat Kresse niet ten onrechte Europa's beste realistische tekenaar wordt genoemd en ook in het buitenland als zodanig wordt erkend. Achter in het album staat de aankondiging van de 8 nog te verschijnen albums: 1. De Zwarte Piraat (De ontembare), 2. Ingrid (Het bronzen paardje en Stormvogel). 3. De ring van Fergus (De vissers van de Zwarte Klip). 4. Het recht der lange lansen (Wigberth's wraak, De onwillige held en De huid van de Beer). 5. De Schaduw der Steppen (De vlammende gesel, Het zevende paardje en De ring van Honoria). 6. De Laatste Slag (De gezworenen). 7. De Pelsjager (Het wolvenjong en Het raadsel Egil) en 8. De Stille Strijd (De eerloze krijg). Prijs van "De banneling van IJsland", waarover een andere keer meer, f 11,90. Wat ons betreft verdient uitgeverij Tango zo langzamerhand een prijs voor de snelle en naar verhouding redelijk goedkope wijze waarop de Eric de Noorman verhalen worden uitgegeven.

Bij Uitgeverij De Bezige Bij alweer de 15e pocket met Bommelverhalen. De prijs voor "En daar houd ik mij aan" is maar liefst f 12,50. Daarvoor krijgt u de verhalen: "De Nozellarven" (3832-3891), "De Wilde Wagen" (4889-4954) en "De Heldendaden" (6099-6167). Dat de originele tekeningen niet zijn berekend op de Bezige Bij-verkleiningen blijkt uit het feit dat de tekeningen die nachtelijke scènes voorstellen uitsluitend een grijze massa dichtgelopen halftoonraster vertonen, en andere dagscènes duidelijk overbelicht zijn. Jammer voor de verhalen.

BUSCH

Bij Standaardboekhandel Amsterdam, onder andere, in de Kalverstraat ligt het complete tekenwerk van Wilhelm Busch. Het heet Sämtliche Bildergeschichten en bevat ruim 540 bladzijden met 3380 tekeningen, waaronder schetsen. Ook zijn er verhalen afgedrukt (zoals de vlo) die in feite zijn "kladwerk" zijn. De prijs is slechts f 24,50, normaal f 59,–. Geen geld voor dit bijzonder goede boek waarin zwarte in plaats van bruine inkt gebruikt is. (R.v.Willigen)

RUIL ADVERTENTIES

DRINGEND TE KOOP GEVRAAGD

Dagstrips Bommel 5300.A-5370 voor f 25,– en 6371-6427 voor f 25,–.
Opl. goede staat
ERIC boekjes na nr. 41, alles behalve nr. 52. (Prijs vermelden s.v.p.).
Betaal goede prijs.
Postzegelh. De Globe Nieuwstraat 62, Apeldoorn. tel. 05760-13708 of 63171.

AANGEBODEN

Weekbladen 1947-1951.
Lach, Robbedoes Weekend, Kiekeboe, Okido, Uitkijk, Jumbo, Kapoentje, Heroic Star, Amusantje T.P. (1ste compl. 500,–).
tel. Bussum-15821

GEVRAAGD

Volgens Bommelbijbel
B 1.2/B 2/B 3/B 5/B 6.8/B 9.2/B 13/B 17/B 18.4/I 2.1/I 2.2/I 4/I 13.1/I 13.2/I 20.

AANGEBODEN

Honderden lilliputboekjes + Robbedoes weekblad en ander goed materiaal.
Willem in 't Hout, Meeuwensingel 8, Capelle a/d IJssel, tel. 010-509909

AANGEBODEN

18 keurige originele, gebundelde Tom Poes knipsels uit de Volkskrant van na de oorlog: MV 24 t/m 41.
Alle jaargangen van het Tom Poes Weekblad, ingebonden.
Tel. 02510-20789

GEVRAAGD:

't Sjors en Sjimmie boek waarin dit plaatje voorkomt tegen f 2,–.

Henk Hardeman
Groen van Prinsterenlaan 24
Amerfoort

AANGEBODEN

Gorentin 2 Lefranc B. en Mortimer 4. losse nrs. D. Duck 1952-1960, Peps.

GEVRAAGD

Buck Danny en Lucky Luke albums origineel en in goede staat. B. en Mortimer 3.
D. Duck 1953 nrs. 1-25.
M.A. van Gils, Otterstraat 58, Utrecht, tel. 030-314173 na 6 uur 's avonds.

GEVRAAGD

Wrill 1946-1948; Ohee nrs. 70-74; Frank Moore: Atlantis; Prof. Vliegwiel; SF in Ohee en Heroic-Albums; Garry Verth nrs. 1-3.

DRINGEND GEVRAAGD

Ciso 5/6; Ora Panora: Robbedoesnr.; div. documentatie, w.o. dag- & weekbladartikelen vóór 1973; bibliografie wb. Kuifje van Noordermeer.

AANGEBODEN

Bassie (Piët); Tegenpool der Aarde (Tadema); Buck Ryan; Jan Stavast; Kris Kras; Strip; div. beeldmateriaal uit Kuifje & Pep; interviews Morris & Tibet op cassetteband.
A. Hermus, Stanleylaan 272, Utrecht.

TE KOOP AANGEBODEN

tegen elk aannemelijk bod:
Tom Poes, 2e serie, de nummers 2, 3, 5, 6, 7, 8 en 10. Alle in nieuwstaat verkerende. Oorspronkelijke uitgave in boekjes. Gezamenlijk of afzonderlijk. Brieven met bod naar:
P.J. Kikkert, Roodeweg 8A, Groningen.

BOEK BESPREKINGEN

KEES DE BREE

Terwijl de produktie van stripalbums dit jaar een terugslag ondervindt, blijven de uitgeverijen Helmond/lombard (met strips uit Kuifje) en Dupuis (strips uit Robbedoes) de twee enige grote producenten. Wat het voorjaar betreft heeft Helmond de slag gewonnen, in ieder geval wat kwantiteit betreft, maar ook kwalitatief lang niet gek. Er zijn pas een groot aantal nieuwe albums bij Helmond verschenen:

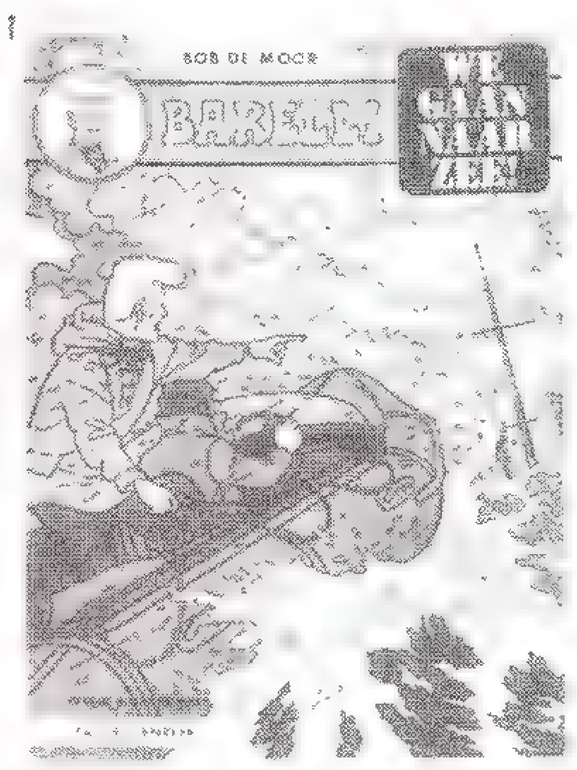

Voor de jeugdigen in de serie FAVORIETENREEKS: MR. MAGELLAEN: "S.O.S. Tanynka" door Géri en Duchateau. Een moraliserend album in luchtige verpakking. De dolfijnen die de oceanen bevolken protesteren tegen de enorme vervuiling van de zee. Zij waarschuwen de wereld dat zij een 2e zondvloed zullen laten ontstaan als er geen drastische maatregelen genomen zullen worden. De geheimzinnige blauwe man Bodu, bekend uit vorige verhalen, staat aan hun kant terwijl ene heer Jason alles op alles zet om de dolfijnen uit te roeien. Magellaen en Capella zijn slechts verbindende figuren in dit verhaal. Wezenlijk dragen zij niets bij aan de oplossing of ontknoping van het verhaal. Dat is uiteindelijk de man op de achtergrond Bodu. Prijs f 3,25.
CLIFTON: "Alias Lord X" door de Groot en Turk. Een aardig verhaal waarvan je met goed fatsoen niets kunt vertellen zonder de clou te verraden. Clifton infiltreert in een bende die de grootste slag uit de geschiedenis denkt te slaan. Praktisch niemand der bendeleden werkt echter zonder bijbedoelingen. Het gegeven is al eens eerder uitgewerkt in een parodie op een spionagefilm maar door De Groot en Turk toch redelijk fris benaderd. Uiteraard ook dit keer veel grappen over de stoicijnse, aan traditie gebonden Engelsen. Prijs f 3,25.
MICHAEL LOGAN: "De Witte Bloem" door André Beautemps. Vliegenier Logan vliegt voor een eenvoudige opdracht naar een mooi Zuidzee-eiland. Niets dan ellende meneer! Er is een archeoloog verdwenen, er wordt opium gesmokkeld, deze is o.a. opgeslagen in grotten, en er is een uitbarsting van een vulkaan. Als je net het Chick Bill verhaal "De Patratomak beeft" hebt gelezen, kom je tot de conclusie dat zoveel overeenkomsten niet meer toevallig kunnen zijn. Ook hier verdwenen mensen in grotten waar gesmokkelde tabak opgeslagen ligt, die in rook opgaat als de vulkaan tot een uitbarsting komt. André Beautemps kan verder niet tekenen en van kleuren heeft hij al evenmin verstand zodat Michael Logan een regelrechte flop is. Prijs f 3,25.
BARELLI: "We gaan naar zee" door Bob de Moor. Barelli wordt ongewild verwikkeld in een vies zaakje. Wraakzuchtige exmedewerkers van een piratenzender willen het schip de lucht in blazen, hetgeen door tussenkomst van Barelli mislukt. Na lezing van dit verhaal weet je dat Kuifje eigenlijk gewoon getekend zou kunnen worden door De Moor zonder dat veel mensen er erg in zouden hebben. Als scenarist is hij niet zo daverend maar dat probleem is te verhelpen. Voor een jeugdig publiek waarop met Barelli gemikt wordt is het echter meer dan voldoende. Samen met die fraaie Hergé-realistische tekenstijl een prima album. Prijs f 3,25.
Van de albums die bij Helmond verschenen in de reeks Grote Lombard-uitgaven, noemde ik al de CHICK BILL herdruk "De Patratomak Beeft" door Tibet, een verhaal uit 1966. Eveneens verschenen "Een stem als een klok", waarin de door zijn sheriff zo ondergewaardeerde Kid Ordinn plotseling goud waard is als blijkt dat hij met het zingen van een eenvoudig deuntje elk stukje glaswerk in de omgeving kan laten springen Tibet en scenarist Duchateau maken nu vast gebruik van het gegeven: Kid Ordinn is dom, er komt iemand die eigenschappen in Kid ontdekt en hem meeneemt, sheriff Dog Bull er achter aan om opnieuw te ontdekken dat Kid meer in zijn mars heeft dan hij denkt. Dit alles naast de verankerde haat-liefde verhouding. De verwerking van dit gegeven is tot nu toe overwegend origineel, ook deze maal. Ook de grappen (vooral met de religieuze sekte) zijn niet-gewildleuk en dus goed. Prijs f 4,50.
BUDDY LONGAWAY: "De Vijand" door Derib. Het charmante van Derib's Chinook & Buddy Longaway verhalen vind

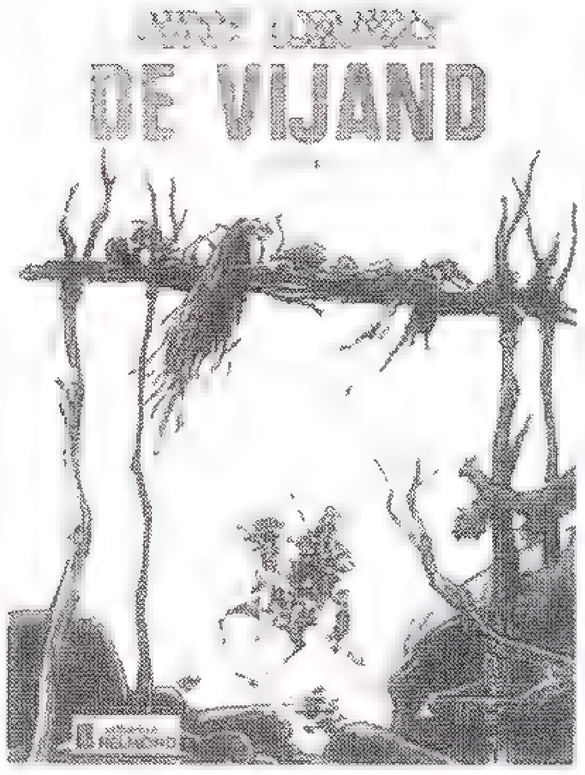

ik het feit dat de trapper en zijn indiaanse vrouw niet zo nodig avonturen hoeven te beleven. Er zijn wel moeilijkheden maar die komen meestal voort uit de door hen omringende natuur, waarmee deze strip aardig een, weliswaar zelden voorkomend, soort beschrijving van het dagelijks leven is. De grootste zorg van Buddy en Chinook is dan ook eten en een huis versieren. Wie de grote vijand is in dit boek, wordt pas aan het eind bekend gemaakt. In die tijd wordt er een spanning opgebouwd die niet snijdend is maar erg menselijk. Een goede strip.
COMANCHE: "De hemel is rood boven Laramie" door Hermann & Greg. Dit boek is een vervolg op het album "De

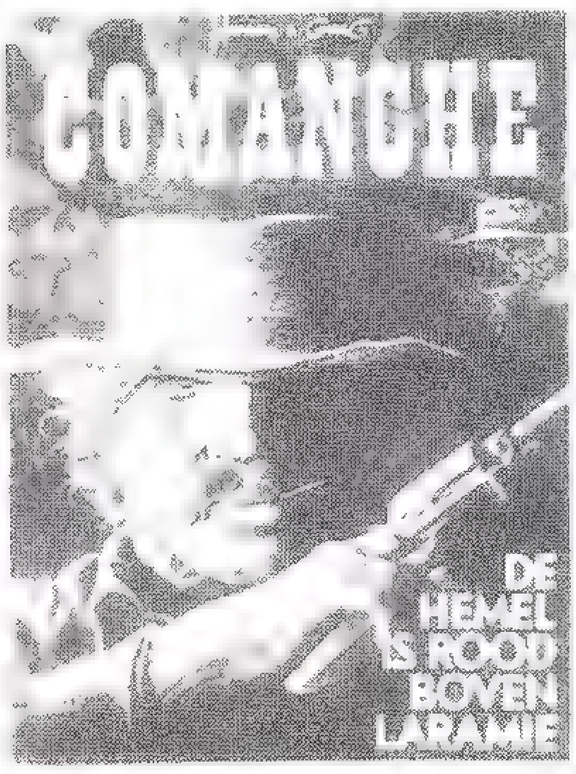

wolven van Wyoming" waarin de gebroeders Dobbs dood en terreur zaaien en Red Dust de taak op zich neemt om de schurk Russ Dobbs eigenhandig te doden. Hij volgt het spoor via een reeks lijken, strooit zelf wat moraliserende kreten rond en schiet Dobbs aan het eind koelbloedig dood. De ziekelijke overdaad aan details vindt in dit verhaal zijn hoogtepunt. Manierisme of suggestief en een prijzenswaardige nieuw soort tekenstijl. U mag het zelf zeggen.
BOB MORANE: "De reuzen van Mu" door Henri Vernes (tekst) en William Vance (tekeningen). Dit verhaal dat afkomstig is uit het weekblad "Het rijk der vrouw" is één van de SF-avonturen van Bob Morane die in andere verhalen als gewoon detective door het leven scharrelt. De stenen beelden van het Paaseiland komen tot leven, Bob en zijn vriend Bill worden omsloten door een luchtbel naar een rijk onder zee gevoerd waar ze het moeten opnemen tegen een geheimzinnige heerser uit een andere dimensie, die de uiterlijke kenmerken heeft van de vreemde wezens in

Philippe Druillet's Vuzz. Vance is in dit verhaal trouwens helemaal op de Druillet-toer. Gebouwen met wenteltrappen en monsterachtige en gedetailleerde ornamenten etc. Het vrouwelijk schoon wordt er figuurlijk met de haren bijgesleept in de vorm van een mooie hulpvragende koningin die in Bob Morane de reïncarnatie ziet van een prins. Op die stijve emotieloze kop van Bob na fraaie plaatjes en een vlot verhaal.
LUC ORIENT: "Het legioen der verdoemde engelen" door Eddy Paape en Greg. Wetenschappers die werelddictators willen worden zijn in stripverhalen meer regel dan uitzondering. Als er een congres is met honderden doctoren en professoren wordt het wel moeilijk om de ware boosdoener er uit te pikken. Daar Luc Orient als speurder even geslaagd is als laboratorium assistent komt er spoedig licht in de duisternis. Hoe komen baby's aan bovenmenselijke begaafdheden en als dat niet op natuurlijke wijze geschiedt wat is dan de bedoeling? Scenarist Greg heeft er een uitgelanceerd geheel van gemaakt zonder in goedkope trucs te vervallen. Ook van tekenaar Eddy Paape is het album "YORIK, kapitein der zeeën" naar een scenario van Duchateau, uitgebracht in de collectie Jong Europa (f 3,95). Het verhaal met de onverschrokken kapitein Yorik die de zee wil verlossen van barbaarse zeerovers is in hoofdstukken verdeeld. Flitsende gevechten op zee en aan land. Wie de film De Rode Piraat met Burt Lancaster in de hoofdrol heeft gezien, weet precies welke mentaliteit deze strip uitstraalt. Heldendom, een mooi meisje, verraad, strijd, overwinning en het scheiden van held en de vrouw omdat hun roeping nu eenmaal elders ligt.
DAN COOPER: "De gekaapte Jumbo" door A. Weinberg. Dan Cooper is een van die vliegeniers die zijn faam aan vroeger tijden ontleent. Tegenwoordig zit hij zelden meer in een vliegtuig. Zo-

dra hij een voet op de grond zet, zit hij in moeilijkheden die met snelle auto's, repeteergeweren en razend vernuft opgelost moeten worden. Zo ook in dit verhaal. Vliegtuigen hebben er wel iets mee te maken. Er blijkt een vliegtuig verdwenen te zijn en met een ander toestel wil men knoeien. Waarom? Daar doet Cooper het hele album over om er achter te komen. Weinberg kan na al die jaren nog steeds niet tekenen en hij slaagt er evenmin in een beetje geloofwaardig verhaal te maken. Kortom, puin.
ROZE BOTTEL: "Een vogel vloog verloren" door Dany & Greg. De wonderlijke sprookjeswereld van Roze Bottel en Duifje Vleugelslag waarin het irrationele en de verbeelding het hoogste goed zijn komt in gevaar door de penetratie van laag bij de grondse stervelingen die de kiemen van verderf, het waarderen van stoffelijke en aardse goederen, zaaien. De pratende klokken, zwanen rijdende beren, magnetische vogelverschrikkers, gulzige taarten en wijze lollies verkeren in gevaar. Roze Bottel springt, met succes, in de bres voor de dichterlijke droomkastelen van sprookjesland. Gelukkig is niets van blijvende aard in Droomland, dus ook het gevaar niet. Roze Bottel is een meesterlijk strip, in het verlengde van de onsterflijke Alice in Wonderland. Alleen verbaal minder, uiteraard.
Verder zijn er in deze reeks nog verschenen de herdruk van het zeldzame RIK RINGERS verhaal "Gangsters op de France" door Tibet en Duchateau en TOENGA - "De grote strijd van Toenga". Prijs van al deze albums per deel f 4,50. In de serie JONG EUROPA zijn naast het genoemde Yorik-album nog verschenen:
VINCENT LARCHER: "Operatie Penalty" door Raymond Reding. Vincent wordt voor 3 wedstrijden geschorst omdat hij op het veld een tegenstander tegen de vlakte heeft geslagen. Op uitnodiging gaat hij bij een groepje jongelieden in een Bretonse badplaats logeren. Wat volgt heeft niets met voetbal maar alles met avontuur te maken. Daartoe zijn alle denkbare clichématige toestanden uit de rommella getrokken: de verzonken stad met schat, uitgeput aan strand spoelen zonder verdronken te zijn, onderwatergevechten met stukgetrokken zuurstofslangen, een James Bond-achtige opwachting van een aantal kikvorsmannen met harpoengeweren op het strand en ga zo maar door. Van de logica in het verhaal deugt geen donder. Je wordt wanhopig van de stupiditeit van de held die pas merkt dat iemand niet deugt als hij 5 keer door hem te grazen is genomen. De tekeningen zijn wat verzorgder dan we van Reding gewend zijn maar dat is ook alles.
DE PANTERS: "Race met de dood" door Aidans & Greg. Een redelijk gewelddadig verhaal waarin tekentechnische foefjes van William Vance (Bruno Brazil) zijn overgenomen. Aidans en Greg handhaven hun gewoonte om in een Panterverhaal een held uit een andere strip op te laten draven. Ditmaal is het Steve Warson die zijn razende rondjes over het circuit maakt, bekommentariëerd door tekenaar Jean Graton. Aidans experimenteert driftig met de layout waardoor er veel tekeningen van de pagina's aflopen. Het verhaal is niet vloeiend en dat is te begrijpen want om 3 meisjes afzonderlijk van elkaar als zelfstandige karakters te laten opereren, zoals geprobeerd is, is heel wat nodig. Ondanks het feit dat scenarist Greg dus regelmatig struikelt is het een aanvaardbare plot. Het geheel is stukken beter dan de vorige Panter-verhalen. Niet meer alleen meisjes-romantiek maar ook een flinke dosis spanning. Het draait allemaal om een aantal schurken en de racer Carrado die zijn licensie heeft verloren na een ongeluk. Wat zijn zij van plan? Lees Race met de dood. Prijs per album f 3,95.

[redacted]

POSTRIP TUM

Toen stripschrift 74 verscheen, zag ik dat mijn ingezonden brief niet in de rubriek Poststriptum stond, maar onder het hoofd *wantoestand van de maand*. Het stuk heeft daardoor onbedoeld veel nadruk gekregen. Tijdens een gesprek met Hans Matla en Henk Mondria is mij duidelijk geworden dat het nodig is om verschil te maken tussen gewone boekhandels en gespecialiseerde stripwinkels èn tussen de ene stripwinkel en de andere, om te beoordelen waar iets is uitverkocht. Op die manier heb ik uitzondering tot regel verheven. Mij is verder gebleken, dat Panda de meest bekende adressen telefonisch heeft aangeboden tweede drukken terug te nemen. Ik stel dat op prijs. Niet Panda, maar anderen blijken te hebben gesuggereerd dat de derde druk nog geruime tijd zou uitblijven. Panda heeft mij ook de beweegredenen meegedeeld de derde druk niet identiek te maken aan de tweede, die terwille van de Bommeldag in september door overgrote haast hiaten vertoonde, die vooral de samensteller bedroefden. Voor zover ik de indruk mocht hebben gewekt aan de goede bedoelingen van Panda te twijfelen - waarvoor mijn excuses -, wil ik die indruk hier met de meeste nadruk wegnemen. Zeker mag een misverstand de plezierige onderlinge relatie niet verstoren. Wat blijft is dat ik het aardig zou vinden, als bezitters van tweede drukken bij Panda een wijzigingsblad zouden kunnen krijgen, maar hoeven doet dat niet.
P.H. Frankfurther.

Red: De uitgever deelde inmiddels mee - bij voldoende aanvraag - uiteraard bereid te zijn aan laatstgenoemd voorstel tegemoet te komen. Aanvragen richten aan:
Uitgeverij Panda,
Frederikstraat 151,
's Gravenhage.

Groningen, 23 maart 1975

Geachte Stripschriftredaksie,

Ik wil toch wel even kwijt, dat jullie puin produceren, de laatste tijd. Met name dan de eerste nummers van dit jaar: slechte omslag: kil. Verder *geen enkel leeshuar* artikel, alleen een bende pretentieus gelul. Bah. En dan zo'n postriptum van februari! Kunnen jullie zo'n etterhoek er niet uit schrappen. Zowel Domien t.B. als Dick M. waren onuitstaanbaar. De tweede maakte zichzelf schuldig aan wattie de eerste verweet enzo, afijn. Genoeg hierover.

Een vraag, waar ik graag antwoord op zou willen hebben:

Hoe komt het dat de "Robbedoes-uitgeverij" (Dupuis?) veel slechtere* en toch veel *duurdere* boeken op de markt brengt dan de "Kuifje-uitgeverij"? (slechter = de uitvoering, papier, kleuren).

Iets anders, interessant genoeg om te onderzoeken: wat gebeurt er met Kuifje nu Greg vertrokken is? De veranderingen zijn erg duidelijk. Schrijft Greg geen scenarios meer? Een artikel over GREG zou erg op zijn plaats zijn, niet alleen vanwege zijn "eigen" strips "Kees en Klaas" en "Olivier Blunder", die overigens schandelijk onregelmatig in Pep verschijnt.

Oh ja. Of dat gezeur over Bommel nu eindelijk eens afgelopen is. Ik heb namelijk gruwelijk de pest aan deze "Telegraafstrip", en jullie blijven er jaar in, jaar uit maar over dóórzaniken. Dat hing me tijden geleden al mijlenver de strot uit.
Jullie konden de Aktualiteit ook wel eens wat meer in de gaten houden. Maar kom, ik heb genoeg gal gespuwd. Ik hoop dat het blad weer wat lezenswaard wordt, anders zijn jullie in elk geval één lezer kwijt.

hoogachtend,
Holly Moors
Warmoesstraat 4
Groningen.

Antwoord v.d. Red.:

Met de plaatsing van deze brief hopen we de leesbaarheid van stripschrift te hebben verhoogd tenminste voor één lezer!

[redacted]

ANTIKWARIAAT
de blauwe lokus
LEYWEG 1244 663432 9-6
KLIMOPHOF 3 333403 2-6
* HEEL VEEL ANTIEKE STRIPS
* NIEUWE STRIPS
* VOORDELIGE STRIPS
* TWEEDEHANDS
* DIVERSE BOMMELS
WOENSDAG GESLOTEN

Humor
In een interview met de heer C. Coenders, direkteur van CISO, lazen we: 'Wij wonen hier in het hart van Nederland en daarom stichtte ik de uitgeverij 'Brabantia Nostra'. Ik had deze naam in mijn hoofd als horend bij een of ander fascistisch clubje uit de dertiger jaren; vond het wel geinig. Maar ik werd opgebeld door Piet Smulders uit Tilburg die erg boos was. Brabantia Nostra bleek nog te bestaan, maar ik heb die naam toch maar gehandhaafd.
(uit: de Vrije Zeeuw, 22-2-1975)

UITSPRAAK:
Jean Dulieu (tekenaar van Paulus de Boskabouter): Als kunstenaar moet je toch ergens verstrikt zitten in allerlei knopen, vind ik. Als je alles gaat ontrafelen en je groeit uit tot een volkomen evenwichtig mens, dan is er ook geen spanning meer en vervalt de hele basis van waaruit je toch in feite werkt.
(uit: De Nieuwe Linie)

STELLING
Het toepassen van slechts hoofdletters in de 'spreekwolkjes' van stripverhalen is afkeurenswaardig.
Amsterdam, Dr.T.van Dijk

(uit: proefschrift wis- en natuurkunde)

[redacted]

FANZINES EN MAGAZINES

door Kees de Bree

Falatoff nr. 26/27. Ditmaal een uitgebreid interview met de jeugdige maar zeer talentvolle Pilote-tekenaar Lesueur (Patrick) verlucht met vele illustraties van zijn werk. Een aantal strips van amateurs; een uitvoerig overzicht van binnen- en buitenlandse striptijdschriften en opnieuw een aantal amateurstrips van slechte tot redelijke kwaliteit. Prijs van dit maandelijks verschijnende tijdschrift 5 Ffr. of f 3,95. Adres: Falatoff, 3b. Ch. des Carrières 95230, SOISY, Frankrijk.

Funnyworld nr. 16. Altijd feest als een nieuw nummer van dit blad over strips en tekenfilms verschijnt. Deze keer een artikel over het niet gepubliceerde werk van Duck-tekenaar Carl Barks, acht pagina's met onbekende tekeningen van Barks, het laatste deel van de Carl Barks bibliografie, een interview met Dick Huemer die heeft gewerkt voor de Fleischer studio's, een artikel over de Europese "undergroundstrips" door Patrick Rosenkranz die samen met Hugo van Baren het boek "Artsy Fartsy Funnies" schreef en een groot aantal boekbesprekingen. Prijs f 6, . Niet veel voor 44 pagina's grondige artikelen en mooi afgedrukte illustraties. Verkrijgbaar in antikwariaten en anders bij R.F.P. of Paranoia Imp. te Laren.

Striprofiel 2e jaargang nr. 1 en 2. In het eerste nummer van de 2e jaargang kondigt de redaktie aan een andere koers te gaan varen. Minder herdrukken en vrijblijvende artikelen en meer kritische, en analytische artikelen. In nummer 1 zijn opgenomen: een 3 pagina's tellende woordenwisseling tussen R.J. Zielschot (Info) en Maarten J. de Meulder over het al dan niet juist vermelden van een bericht over Prins Valiant; een warrige poging om tot een stripdefinitie te komen; een inleiding tot het Sjors en Sjimmie dossier. Verder een beknopte titellijst van de Sjors en Sjimmieverhalen en tot slot een interview met Jan Kruis. In Striprofiel nr. 2 een artikel over het tijdschrift MAD, een artikel waarin de grote konsentratie (en de gevolgen) van uitgeverijen wordt bekritiseerd, een artikel over Jan de Rooij en het eventueel nieuwe tijdschrift FLUIM. Verder iets over Richard Outcalt & Martin Branner en een artikel over de charme van Sjors & Sjimmie. Abonnement f 9,– voor 10 nummers, te storten op giro 306045 tnv Administrateur Striprofiel, Leeuwerikstraat 29, Wormerveer. Losse nummers f 1,35 + f 1,10 porto.

Inkt nr. 3 is een tussentijdse uitgave ter overbrugging van de lange periode naar het volgende nummer. Het is dan ook geen tijdschrift maar een fraaie poster, getekend door Ever Meulen, die door druktechnische redenen niet in Tante Leny afgedrukt kon worden. De

poster is in vieren gevouwen waarbij de achterkant 4 pagina's telt. Eén is de voorkant, twee is een deel met informatie, drie is een gagstrip "Their only child" door George McManus en pag. vier is een tekening van een nachtelijke stad. Prijs van deze speciale Inkt-uitgave f 0,75. Abonnement voor 6 nummers (deze poster was voor abonnees gratis) f 9,– te storten op 3173731 tnv. U. van der Veen, Haarlem.

Tante Leny nr. 18 waarin werk van Huib Opstal, Marc Smeets, Harry Buckinx, P.v. Tongeren, Piet Hazemans (een tekenkunstig tweeling van Marc Smeets), Joost Swarte en natuurlijk Evert Geradts die een verhaal van Jan Zeiloor publiceert dat maar liefst 20 pagina's lang is. Jan Zeiloor als babysit, verdacht van onzedelijke activiteiten met kinderen en kindermoord. De Donald Duck wederverkoper lacht in zijn vuistje. Als u nog niet op dit blad geabonneerd bent wordt het nu de hoogste tijd. 7 nummers voor f 9,50. Postgiro 2711926 t.n.v. Leny Zwalve, Den Haag.

Macabre nr. 8 waarin 7 horrorstrips door o.a. Abellan, Reed Crandall, Torrents, Salvador en Butterworth (tekst), Evans en Severin en Jose M. Bea. Voor de SF-liefhebbers het verhaal "Gladiatoren van het heelal" een aardige mengeling van horror en SF, getekend door Torrents. Naast de griezelstrips uit het heden, verleden en toekomst is ook het laatste deel van de serie filmartikelen over Hitchcock opgenomen. Prijs voor 64 pag. zwart-wit strips f 2,95. Uitg. Semic Press, Brouwersgracht 97, Amsterdam.

Info sf-fanzine 1e jaargang nr. 4. Weer een prachtig nummer met artikelen over Daan Durf, toekomstpiloot en Helmut Wenske, schepper van bizarre werelden. Van deze kunstenaar zijn over 4 pagina's de 16 posters afgedrukt (in 4 kleuren) die hij heeft gemaakt. Verder Algen door Bob Terny, verslagen van SF-bijeenkomsten in verschillende steden in Europa, The sad space song (in memoriam), boekbesprekingen en een kort verhaal "Samen met jou liefste

vol 3, nr. 1: "Het onbekende land", het complete verhaal "Defiance".
vol 4, nr. 1: "De man van staal" door M. Lodewijk. Een Nederlandse SF-strip uit de vijftiger jaren.
vol 5, nr. 1: Perry Rhodan gids. Komplete bibliografie, wetenswaardigheden en Perry Rhodan spel. Inleiding door Clark Darlton. Dit nummer door RJ Zielschot kost f 5,45. Het is te veel om op te noemen. Verder verschijnen nog M. Moorcock-verhalen, een nieuwe uitgave van het blad Morgen door M. v. Loggem, een gids der Duitse horror-pulp en een tweede Lex Brand SF-strip.

Hop magazine 2. Een tijdschrift waarvan ik alleen het apart uitgegeven rommelig rondschrijven heb gezien (7 pag. lelijk gedrukte stripzaken). Dit onregelmatig foldertje komt 4 x per jaar uit als bijlage bij het grote blad HOP dat 44 pagina's telt. Men vermeldt dat men amateurstrips publiceert en ook andere rubrieken. Volgens het foldertje verschijnt het moederblad eens per kwartaal (fotocopiestencil). Jaarabonnement f 6, . Storten op girorekening 3289738 tnv L. Tuguntke, Arnhem.

De Stripwereld nr. 4/5. Dit dubbelnummer is geheel gewijd aan Bob de Moor. Naast het interview met Bob de Moor een herdruk van het 32 pagina's tellende verhaal "Het Wonderschip" dat Bob de Moor in 1949 in Ons Volkske publiceerde en dat nooit eerder in albumvorm is verschenen. Het interview is oppervlakkig maar de herdruk is perfekt. Waarschijnlijk direkt van het origineel op mooi papier. Prijs van een los nummer f 4,25 + porto. Een abonnement op De Stripwereld kost f 25,–. te storten op rekening van Karel Driese (Rubr.Strip) bankrekening 320-0550536-34. Redaktie: Bisschoppenhoflaan 299, 2100 Deurne.

Info sf-fanzine 1e jaargang nr. 5. Dit nummer is geheel gewijd aan de Britse SF-schrijver Brian W. Aldiss. Een interview met hem, een artikel over zijn werk, een bibliografie en een kort verhaal van zijn hand. Verder een artikel over Daan Durf, een verslag van de Eurocon in Trier, een artikel over Helmut Wenske, een verslag van de Nederlandse SF-bijeenkomst, een artikel over Algen, een artikel over Bob Terny, een artikel over Jan Kruis, een artikel over Jan Wolkers, een artikel over Jan Cremer, een artikel over Jan de Rooij, een artikel over Jan Boerstoel, een artikel over Jan Mulder

PLAATJES-BOEKJES

tel. 14 13 66

STRIPS (antikwariese tot nieuwe)

GRAMMOFOONPLATEN (v.n. Pop)

POSTERS (allerhande)

STRIPMATEN 10% KORTING

IN- EN VERKOOP VAN ALLE STRIPS

JOOS BANCKERSWEG 27 - AMSTERDAM

hoek Roelantstraat - bij Admiraal de Ruyterweg en Jan van Galenstraat

U BENT VAN HARTE WELKOM

Voor goedkoop leeswerk

Wout's
Ruilboekenbeurs
Oostenburgergr. 69
Amsterdam-O
Tel. 224680

STRIPANTIKWARIAAT 'RICHARD'

Rombout Hogerbeetsstraat 78 A'dam (020-842923).

(Hoek 1e Hugo de Grootstraat)

geopend van 9 tot 6 uur, donderdagavond tot 21.00 uur.

Een kleine greep uit onze kollektie:

Dupuis:

Vrijwel alle Timoers en Blauwe Sperwers.
Jan Kordaat 1, Super Gammastraal, e.a.
Ouwe Niek's, Robbedoes o.a. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14 en 37, Jef, Dolke en Rob. Robbedoes en Kwabbernoot. Kim Devil's. Alle Snoesje + Foufi 1 en 2.
De Okay Reeks. De Sliert. Alle Surcouf's, Jerry Spring, Oom Wim. Eerste druk, Guus Slim en Lucky Luke.
Baard en Kale, o.a. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, Red Ryders.
etc. etc. etc.

Lombard:

Uitgebreide kollektie 'Jong Europa' Chlorophyl alle nummers, 1, 2, 3 in (harde) kaft. Harald de Viking, (harde kaft). Alle Blake en Mortimer (harde kaft). Pom en Teddy 1, 2, 3 in harde kaft. Vrijwel alle Favorietenreeks. Corentin. Dan Cooper (harde kaft).
Alex, van 1 t/m 5 (harde kaft), De Vlammenzee, en Het sein staat op rood (harde kaft). Vrijwel alle Chick Bill. Michel Vaillant (harde kaft), Donald Duck's 1952 t/m 1954, compleet. Veel Tom Poes, o.a. Het weekblad 1e jaargang t/m de 4e jaargang compleet.
Ook in voorraad vele franse strips en amerikaanse Underground strips, etc. etc. etc.

Alles wat niet is vermeld, is te bestellen. 10% korting op alle strips.

Het is vrijblijvend bij mij een kijkje te nemen.

Tot kijk bij,

RICHARD

JIJ WIL NOOIT WAT IK WIL, NOOIT GEBEURT ER ES WAT. WEL MET AU-
DEREN NAAR BED EN VAN ALLES EN NOG WAT MET „MIJ NOOIT ES ALLEEN
'S AVONDS LAAT ALS JE MOE GENT OF GEEN DAG IN DE WEEK
MAAR ALTIJD HETZELFDE, NOOIT ES IETS ANDERS. WANNEER ZIJN
WE VOOR 'T LAATST... DAT IS EEUWEN GELEDEN... NIET LEUK
WEL ZELF IETS DOEN MAAR ALTIJD MAAR EN NOOIT IK ES

IK DOE WAT IK WIL, IK HEB ONTZETTEND VEEL TE DOEN, IK GA NAAR BED
WAAR IK WIL DAAR HEB JIJ NIKS MEG TE MAKEN ALS JE WIL DAT ER IETS
GEBEURT MOET JE WAT DOEN JIJ DOET NOOIT ES IETS EN NIET LEUK,
IS JOUW ZAAK EN JIJ NIET. WIL WAT IK WIL! HEB IK OOK NIKS MEER TE
MAKEN. LAAT ME MET RUST. ALS IK JE WIL ZIEN MOET HET OOK LEUK
ZIJN ANDERS VERDOE IK MIJ ENERGIE LAAT ME TOCH M'N GANG GAAN
GRRBL...

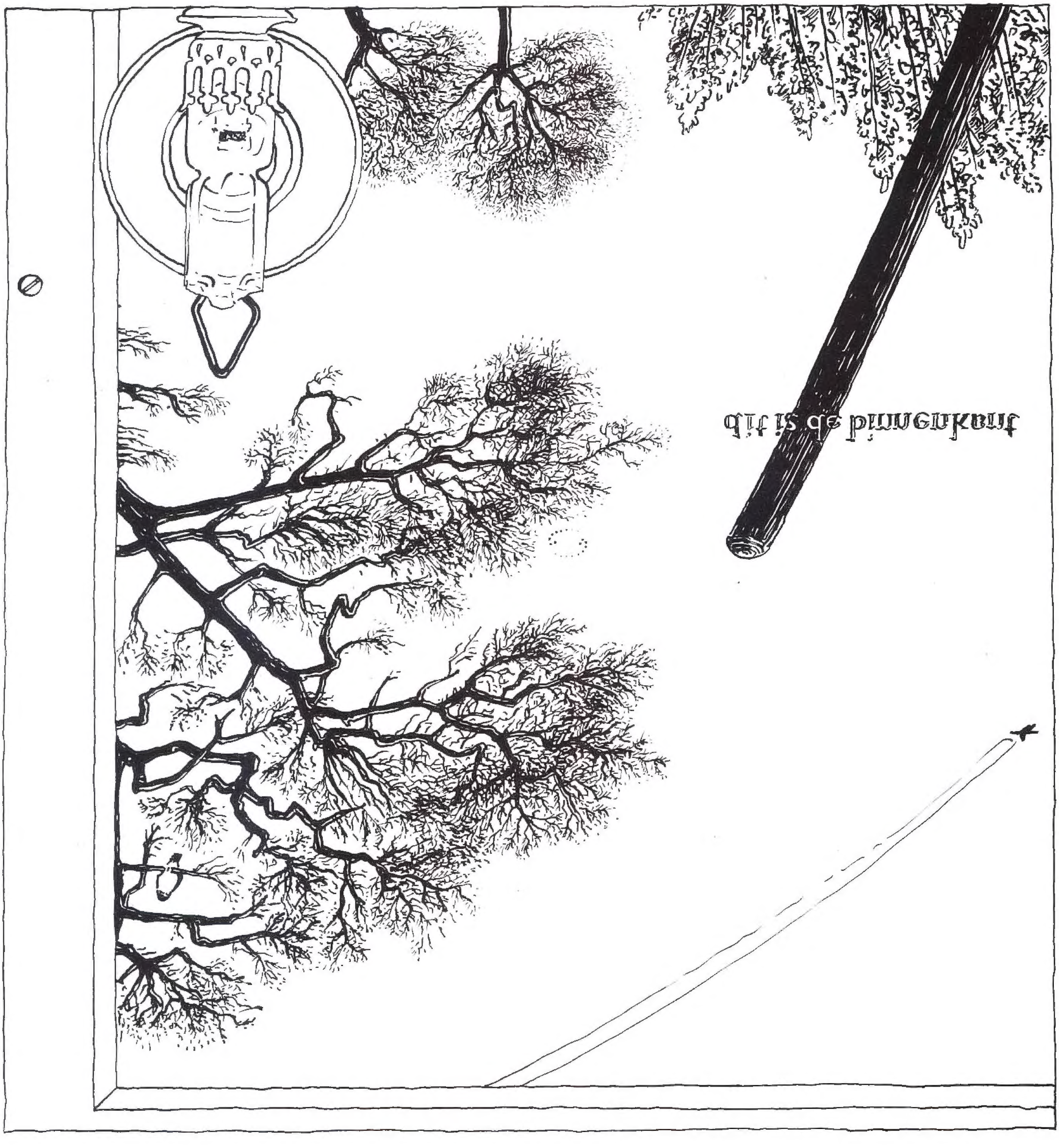
Jnnkmid ab si jil.

LATER...

GLVRDL, LIGT TE SLLAPEN HE WOL ES WRAKKER! KMOETJE SPLEKEN

KOJJE ES WATLEUKS EN DAN DOEJJE HET NIET. WROMNIET!

HUH WAT? IK SLIEP... EN JE BENT DRONKEN

NOOIT ESWAT NOOIT IK WOL..WOR NOG GEK VAN DAT GEDLOE

AU

IK GA WEG!

HET PLATTELAND OP DAN MAAR! WAT EEN ELLENDE

INMIDDELS..

DAT VLIEGT TOCH PRIMA, VIND JE NIET? IK HEB DIE OUWE BAK HELEMAAL OPGEKNAPT!

SORRY. PIET MAAR IK STORT LIEVER NEER WAAR IK ZELF WIL! IK STAPER EVEN UIT

HÈ TRUUS, NIET DOEN. BLIJF NOU HIER! TRUUS!!

TRUTHOLA! SNEL 'T LUIK DICHT. WAT EEN STANK! 'T LIJKT WEL OF ER BENEDEN IETS FIKT!

NEE SHIT! HET VLIEG-TUIG STAAT IN BRAND!

HÈ ZIJN GUUS EN JOKE ER NIET?

NEE, MAAR KOM GEROST BINNEN

HET NADEEL VAN EXPIRI-MENTELE STRIPS IS DAT DE LEZER OP EEN GEGEVEN MOMENT NIET MEER GEINTERESSEERD IS

OMDAT HIJ ER DE BALLEN MEER VAN BE-GRIJPT!

IN DAT GEVAL LAAT MEN GRAAG DE PISTOOLMAN BINNENKOMEN. DAT IS EEN GOEIE TRUC DIE METEEN DE SPANNING DOET TOENEMEN EN DE LEZER ONMIDDELLIJK WEER BOEIT!

JAN TIT!

MIJNE HEREN DE VER-GADERING IS GEOPEND

EN DAN DENKT DE LEZER HA: EINDELIJK WEER ES 'N GOEIE JAN TIT DAT HEBBEN WE LANG NIET GEZIEN!

HALLO JAN, KOM ER. -

PUNT ÉÉN OP DE AGENDA ALSJEBLIEFT! DE REDACTIE KWESTIE!

DAN MOET JE MAAR DUIDELIJK MAKEN DAT JE ZIEK BENT

ACH WAT! DE HELE STAD WEET DAT IK 180° KOORTS HEB

BEN IK ES EEN KEER DOODZIEK EN DAN GA JE NOG STEEDS WEG

MAAR IK HEB WEL EEN AFSPRAAK VANAVOND

!!